

DROGA

ham znac zëri ynë
naš
la nostra voce
vår röst
glas
unsere stimme
our voice
glasilo skupine Droga

oktober ~ 2002

Ceoka

O sistemu
HACCP

Svet delavcev

Nevednost je
lahko draga

Dobro je vedeti

Oktober -
mesec varnosti
pri delu

Počitnikovanje

Razpis za
zimsko
letovanje

Živeti - umreti je usoda naša,
a cilj nam je visoko posajen!
Glej to drevo: za usodo nič ne vpraša,
a večno se bori za svoj namen...

Oton Župančič

**oktober ~
2002**

**Skupina Droga
Predstavitev v
Prištini**

stran 5

**Marketinške
aktivnosti
Argeta v Parizu**

stran 9

**CEOKA
O sistemu HACCP**

stran 11

**Svet delavcev
Nevednost je lahko
draga**

stran 14

**Dobro je vedeti
Oktober - mesec
varnosti**

stran 16

**Mi med seboj
Kako nastaja naš
glas**

stran 20

**Počitnikovanje
Razpis za zimsko
letovanje**

stran 33

Zima ni nič drugega kot rana pomlad in poletje zgolj mlada jesen.

(V. Rebec)

Sreča, večkrat začutena, nikoli zadržana, vezana na trenutek ali obdobje, nenehno iskana, najdena, a ponovno izgubljena. Sreča, stvar občutkov, ki se nenehno spreminjajo, odvisna od zrelosti, zgodovine, trenutkov in malenkosti. Stvar, dogodek, vonj ali okus lahko vzbudijo celo paleto občutkov: od frustracije, ki jo začuti otrok, ko ga mati prepričuje, da je tisti čudni sadež ostrega okusa zdrav in nujno potreben za njegov razvoj, do skoraj patriotske ljubezni, ki jo začuti na Mediteran navezan starec, ko ugrizne v zrel sadež, polnega in s spomini prežetega okusa, ki preplavi telo in dušo, da spet oživijo mladi dnevi, ko je tudi sam v mlinu olive spreminjal v žlahtno olje.

Morda ni naključje, da oljna vejica simbolizira mir in uravnoteženost in da je oljka našla svojo srečo prav v jeseni, ki je letni čas za razumnike. Srebrno zeleni, rahlo upognjeni listi, čokata postava in odločen sadež zahtevnega okusa so skozi večtisočletno zgodovino premagali razdaljo od Sirije do Mediterana in končno našli svoj dom.

A sreča ni le stvar razumnikov. Sreča je preprosta, spontana in neposredna. Srečna je jelka, ki se obdana s kristali ob zimskem zahodu prepušča pogledom očaranih opazovalcev. Srečna je češnja, ki na pomlad zacveti in majske sončne žarke spreminja v hrustljivo rdeče poletne bisere v zadovoljstvo razposajenih otrok, ki neutrudno plezajo po njenih krhkih vejah. Srečna je zrela lubenica, ki ponosno poča pred

družino žejnih, od vročih poletnih dni izmučenih veseljakov, ki neizmerno uživajo prav ob vsakem grizljaju njene slastne sredine.

V sreči ni logike in pravil. Obstaja, a nihče ne ve natanko, kako izgleda. Danes je takšna, jutri drugačna. Zame je črna, zate pa bela. Bolj kot jo deliš, več je imaš. Če je nimaš s kom deliti, je enaka nič.

Sreča je tukaj, danes, takoj. V stalni pripravljenosti čaka, da jo prepoznamo in začutimo. Srečen je vsak, ki slab trenutek pojmuje kot nov začetek, ob lepem pa za hip obstane in si prizna: "Lepo mi je!" ●

Vasja Rebec

LEK - drama v več dejanjih

Uroš Janževič,
finančni analitik
PFC Interfin Koper

In zgodila se je - težko pričakovana skupščina Leka, ki naj bi s sprejetjem sprememb statuta omogočila uradno objavo prevzemne ponudbe. In zgodilo se je, da spremembe niso bile sprejete, prevzemna ponudba pa naslednji dan vseeno objavljena - zopet vsaj tako nepričakovano, kot je bila konec avgusta nepričakovano objavljena sama namera o prevzemu. S tem nam je Novartis dokazal, da mu prevzem Leka pomeni več, kot je bil to pripravljen pokazati pred samo skupščino, kar v teh časih negotovosti glede končnega izida prevzemne ponudbe sploh ni tako nepomembno dejstvo. Povedano drugače - novi preobrat so verjetni, čeprav na

mного vprašanj še ni odgovorov. Bo Novartis pod pritiskom delničarskega sporazuma odstopil od svojih trdnih cenovnih pozicij ali bo raje tvegat neuspeh? Bo v primeru neuspeha pripravljen ponoviti prevzem in bo do takrat na borzi postopno kupoval delnice? Se nam mogoče obeta konkurenčna prevzemna ponudba še v tem letu? Vse to so scenariji, ki jih mali in veliki investitorji iz dneva v dan preigravajo in ponovno vrednotijo z vidika verjetnosti realizacije. In zopet mali delničarji ugotavljajo, da lahko dogajanje zgolj opazujejo ter da so veliki dobički običajno povezani z velikimi tveganji.

In ker zgodba o prevzemu LEKA zaradi svoje velikosti pomembno vpliva na splošno tečajno razpoloženje delniškega trga, je povečana stopnja nego-

tovosti glede končnega izida že zmerno načela vrednosti indeksov SBI in PIX. Tečaj delnice Droge sicer ostaja na nivoju okoli 80.000 SIT, vendar brez večje prometnosti, kar prikazuje tudi spodnji graf. Je možen močan padec tečaja? Tako kot ostale delnice tudi delnica Droge ni v celoti imuna na splošno borzno razpoloženje - ne gre namreč pozabiti, da je tečaj Droge po objavi prevzemne ponudbe za Lek zrasel s 60.000 na 80.000 SIT, tako da je v primeru neuspeha Lekovega prevzemnega trilerja možna obratna pot. Na drugi strani pričakovani rezultati poslovanja v letošnjem letu podpirajo obstoječi cenovni nivo, hkrati pa delnica Droge tudi v primerjavi z ostalimi branžnimi delnicami ne kaže znakov precenjenosti. ●

Tečaj in promet z delnico DROGA d.d. v letu 2002

Uspešna predstavitev v Prištini

Majda Vlačič

Na mednarodnem sejmu 'AGROKOS 2002' v Prištini, ki je potekal od 11. do 15.10.2002, se je predstavila tudi Droga Priština.

Sejem je letos prvič organiziralo podjetje CEO-Congress & Event Organization iz Prištine. Udeležilo se ga je 80 razstavljalcev iz šestih držav (Nemčija, Švica, Velika Britanija, Bolgarija, Makedonija in Albanija) in iz različnih gospodarskih panog. Največ razstavljalcev je zastopalo kmetijsko-prehrabeno stroko. Sejem je obiskalo okoli 30.000 obiskovalcev. Drogina predstavitev proizvodnega programa z degustacijo kave Barcaffè, čajev 1001 cvet in paštete Argeta je potekala na 66 m² velikem razstavnem prostoru. Razstavno stojnico so oblikovali v izolskem podjetju Studio Image, ki je za Drogo pripravilo že kar nekaj razstavnih prostorov. Droga je s svojo prisotnostjo in nastopom na sejmu pozitivno presenetila obiskovalce in organi-

Na kavo je prišel tudi predsednik vlade Kosovo g. Bajram Rexhepi

zatorje sejma. Številni obiskovalci, ki so se najraje zadrževali kar 'v Droginem kafiču' (razstavni prostor je namreč dajal tak videz - opomba direktorja Droga Priština), so že prvi dan pričali, da bo nastop na sejmu uspešen in odmeven. Poleg domačih in tujih poslovnežev so Drogo obiskali pomembni politični moške in se osebno prepričali o

kakovosti Droginih izdelkov. Najimenitnejši gostje so bili: predsednik Vlade Kosova g. Bajram Rexhepi, predsednik Gospodarske zbornice Kosova g. Ismajl Kastrati, predsednik Občine Priština g. Salih Gaski in predsednik IS občine Priština g. Berim Ramosaj.

Najpomembnejši obiskovalci pa so bili zagotovo poslovni partnerji, kupci, s katerimi je bilo zaključenih kar nekaj dogovorov o sodelovanju. G. Krasniqi nam je povedal tudi, da so s predstavitvijo na sejmu pridobili številne nove kupce predvsem za kavo Barcaffè, ki do sedaj na Kosovem ni bila tako poznana kot pašteta Argeta.

Posebno zahvalo Drogi za sodelovanje na sejmu je izrekel tudi g. Bekim Xhafa - generalni direktor podjetja CEO; dejal je, da je Droga s svojo prisotnostjo in svojim profesionalno izdelanim razstavnim prostorom dala sejmu veličino, atrakcijo in lepoto. ➔

Naš gost je bil tudi predsednik Privredne komore Ismajl Kastrati

◀ **Prezentim i suksesshem ne Prishtine**

Ne panairin Nderkombetar "AGROKOS 2002" ne Prishtine qe u mbajte prej 11.10 -15.10.2002, eshte prezentuar edhe Droga - Prishtine.

Panairin e sivjetem e ka organizuar CEO - Congress Event Organization me seli ne Prishtine, ne te cilin moren pjese 80 Ekspozues si nga Kosova ashtu edhe nga shtetet tjera te Evropes dhe Ballkanit si: Gjermania, Zvicra, Anglia, Bulgaria, Maqedonia dhe Shqiperia.

Profilat qe u prezentuan ishin :

65% - Agrobiznes

25% - Enterier i brendshem shtepiak dhe

10% - Kompani sherbyese.

Panairin ne fjale e kane vizituar rreth 30000 vizitore.

Droga eshte prezentuar me degustimin e kafes Barcaffé, cajrave 1001lule si dhe me llojet e pashtetave Argeta. Prezentimi u be ne hapësirën prej 66m².

Stenda montuese eshte punuar ne ndermarrjen Studio Image ne Izola te Sllovenise.

Stenden e Drogenes e vizituan midis tjereve edhe Kryeministri Z.Bajram Rexhepi, Kryetari i Odes Ekonomike Z.Ismail Kastrati, Kryetari i Komunes se Prishtines Z.Salih Gashi, si dhe Kryetari i Ekzekutivit Z.B.Ramosaj.

Ky panair per Drogen - Prishtine ka qene mjaftë i suksesshem pasi qe ne te jane realizuar nje varg kontratash per bashkepunim ne te ardhmen.

Droga - Prishtine mori falenderim te posaqem nga ana e Z.Bekim Xhafa ,Drejtor gjeneral i ndermarrjes CEO per prezentim profesional, te bukur dhe atraktiv. ●

Vedno gneča na najboljšem "štandu"

Novosti sa tržišta BIH

**Edina Dilberović
Jasmin Zuljić**

- Najgledanija televizijska stanica FTV je pokrenula novu dječju emisiju zabavno-obrazovnog karaktera, u saradnji sa popularnim dječjim zabavljačem KIKE-tom, pod nazivom "KIKE, TIKE, TAŽKE". Za naš brand ARGETA, ova emisija je posebno interesantna zbog ogromne popularnosti među djecom te smo odlučili da je sa više vidova promocije (nagradni poklon paket, ARGETA JUNIOR masko-

upriličena degustacija čajeva 1001 CVET, a posebno je bila zanimljiva rally vožnja teren-skih vozila (jeepova), sa pla-nine do Mostara.

Novosti s trga BIH (Prevod)

- ta u studiju,...) i podržimo.
- Rukometni klub BOSNA - Sarajevo je igrao međunarodnu utakmicu u okviru Challenge Cup-a sa renomiranim protivnikom H.C. Bologna -

Italija. Želimo Vam bar djelimično dočarati uzbudljivu atmosferu koja je vladala tokom cijele utakmice. Rukometaši BOSNE su na kraju slavili sa 10 golova prednosti u odličnom ambijentu dvorane Skenderija (vidjeti fotografiju u prilogu).

- Dana 28.9.2002., na planini Bjelašnici u blizini Sarajeva, organizirana je manifestacija "FESTIVAL SELA" i tom prilikom je s naše strane

- Najbolj gledana televizijska postaja FTV je začela predvati novo otroško oddajo zabavno-izobraževalne vsebine v sodelovanju z znanim otroškim šaljivcem Kiketom, Naslov nove oddaje je 'Kike, tike, tačke'. Zaradi njene velike popularnosti med otroki smo se odločili, da jo promocijsko podpremo v okviru blagovne znamke Argeta (nagradni darilni paket in maskota Argeta Junior v studiu). ➔

**ARGETA®
JUNIOR**

◀•Rokometni klub Bosna Sarajevo je v okviru Challenge Cup-a z renomiranim nasprotnikom H.C. Bologna iz Italije igral mednarodno tekmo. S posnetkom vam želimo vsaj delno pričarati razburljivo vzdušje, ki je vladalo med tekmo. Rokometaši Bosne so na koncu slavili z 10 goli prednosti v odličnem ambientu dvorane Skenderija.

- Na planini Bjelašnica v bližini Sarajeva je bila 28.9.2002 organizirana prireditve 'FESTIVAL SELA'. Ob tej priložnosti

KONZUM
SARAJEVO

je Droga Sarajevo pripravila degustacijo čajev 1001 cvet. Zanimivost prireditve je bila rally vožnja terenskih vozil (džipov) s planine do Mostarja. ●

Majda Vlačić

V sodelovanju s Konzumom je Droga Sarajevo organizirala nagradno igro Barcaffe (plakat na levi strani vhoda).

Argeta v Parizu

Janja Križman

Od 20. do 24. oktobra se je Droga predstavila na enem od najpomembnejših in največjih svetovnih sejmov prehrane Sial v Parizu. Na njem so sodelavci predstavili paštete Argeta. Mesni program je namreč v zadnjih letih postal naš najpomembnejši in najdonosnejši izvozni program in danes predstavlja že 72 odstotkov celotnega izvoza Droge.

Pri predstavitvah in degustacijah paštet Argeta so posebno pozornost namenili kokošji pašteti Argeta Halal, za katero

Halal je arabska beseda, ki v slovenskem prevodu pomeni dovoljeno.

mnogi verjamejo, da bi lahko postala Drogen globalno zanimiv izdelek. Letos maja smo zanj pridobili halal certifikat, ki je za

muslimanske potrošnike zagotovilo, da uživajo izdelek, pri pripravi katerega so dosledno upoštevane zapovedi islamske vere.

“Od udeležbe na sejmu pričakujemo neposredne koristi, kot so povečanje izvoza in pridobitev novih poslovnih povezav, predvsem takšnih, ki bi nam omogočile prodor na večmilijske trge muslimanskih potrošnikov. Sejem pa je zanimiv tudi z vidika raziskovanja trendov in inovacij v industriji prehrane, » nam je še pred odhodom na sejem povedala Sandra Kregar Brus, koordinatorica odhoda na SIAL. ●

Zlato polje v Ljubljani

**Tekst in slika
Tjaša Ulčar-Jesih**

Na sejmu Narava-zdravje, ki je potekal med 11. in 15. oktobrom v Ljubljani, se je program Zlato

polje predstavil v okviru 2. diabetičnega bazarja, ki ga organizira revija DITA. Namen skupnega nastopa in predstavitve na sejmu je bilo sodelovanje pri osveščanju o pomenu zdrave

prehrane nasploh, še posebej pa pri skupini diabetikov, ki jih je po ocenah v Sloveniji kar 100.000. Predstavili smo najnovejši kaši, RŽENO in OVSENO z degustacijami jedi, ki so jih pripravili v restavraciji Maestro. Med vikendom so obiskovalci tako množično obiskali sejem, da je bilo treba povečati količino jedi. Degustacije so seveda pripomogle k povečani prodaji (in razprodaji) naših kaš in Bran flakesov, ki so zaradi velike vsebnosti vlaknin izredno primerni v prehrani diabetikov. Delili smo recepte predstavljenih jedi ter že v lanskem letu izdano brošuro z recepti, prilagojenimi potrebam diabetikov. Pohvalno je dejstvo, ➤

◀ da je sejem obiskalo veliko mladih, ki so v šolah dobili konkretne zadolžitve: informacije so morali poiskati na sejmu in jih vpisati na delovne liste.

Na sejmu je razstavljalo 84 razstavljalcev iz osmih držav,

preko 15.000 obiskovalcev pa je imelo možnost poslušati strokovna predavanja, organizirana v času sejma. Navdušila so tudi razstavljena dela osnovnih in srednjih šol. ●

Prave barve za kofetke prinašajo izlet v Benetke

Majda Vlačič

V drugi polovici avgusta in v prvem tednu septembra je bila izpeljana Nagradna igra 'Prave barve za kofetke prinašajo izlet v Benetke', ki jo je organizirala Droga d.d. v sodelovanju s časnikom Nedeljski dnevnik. Potekala je tri tedne in se je zaključila s 'podelitvijo' prve nagrade - izletom 150 srečnih izžrebancev v Benetke. Izleta se je 2. oktobra udeležilo 300 nagajencev, 150 neposrednih izžrebancev in 150 spremljevalcev.

Poleg sreče pri žrebu so

nagrajenci imeli izredno srečo z vremenom. Bilo je sončno in morje je bilo mirno. Ob privezu katamarana Prince of Venice ob beneško obalo je večina izletnikov kapico rdeče barve z napisom Barcaffe (prejel jo je vsak izletnik že ob vstopu na plovilo) skrbno spravila v nahrbtnik. Zadostovalo pa je le nekaj korakov po od sonca razgretem pomolu, da so se kapice spet pojavile na glavah. Pot do trga le ni bila tako kratka, kot je izgledala na mestnem zemljevidu, sledilo je kar nekaj uličic in mostičkov, ki se niso mogli skriti

sončnim žarkom.

Ogled Benetk je potekal po programu, ki ga tudi sicer ponuja agencija Kompas ob izletih v Benetke in vključuje ogled in predstavitev arhitekture na trgu Sv. Marka ter ogled delavnice muranskega stekla. Vse ostale ogledde, vožnje z gondolo in ostale vožnje po beneških kanalih so izbrali po lastni želji posamezniki.

Princ je iz beneškega pristanišča odplul ob 18. uri.

Dobro razpoloženje izletnikov se je kljub prijetni utrujenosti od potepanja po starem zanimivem mestu na plovbi proti domu še izboljšalo, pri čemer so imeli velike zasluge fantje glasbene skupine Tramontana in Drogin zvesti gost podobnih prirediteljev Sašo Hribar. Smeha in nagrad v izdelkih je bilo veliko.

Številne zahvale organizatorju izleta - Drogi d.d. že med samim izletom in tudi pisne zahvale, ki smo jih prejeli v dnevih po izletu, pričajo, da je bila nagradna akcija zelo uspešna. ●

Sistem HACCP smo ujeli med platnice

Nataša Gladovič

Tokratni številki časopisa je priložena brošurica z naslovom **HACCP, sistem za zagotavljanje varnih živil**. V njej so zbrane pomembne informacije, namenjene vsem zaposlenim, pa tudi zunanji javnosti. **Z brošuro želimo predvsem obveščati, na kratko, vendar hkrati temeljito in razumljivo**. Besedilo je razdeljeno na pet enot, tekst pa se prepleta z definicijami pojmov, posebej so poudarjene nekatere nosilne misli. Brošuro je oblikovno izdelal Armando Tul.

Nalogo navadno lažje izpeljemo, če vemo, zakaj je potrebna. Zakaj je bil potreben strokovni in sistematični pristop k obvladovanju varnosti izdelkov, je razloženo v prvem poglavju brošure pod naslovom **Zakaj sistem HACCP?**. Ugotavljamo, da varnost izdelka še zdaleč ni samoumeven pojem. Zagotovimo jo le z znanjem in pravilnim pristopom. Prav v zadnjih letih so nekateri primeri zastrupitev in bolezni v svetu dokazali, da do sedaj uporabljeni ukrepi niso bili dovolj in da moramo k problemu pristopiti bolj sistematično in predvsem preventivno. HACCP bo naše zanesljivo orodje, s katerim bomo potrošnikom v hitro se razvijajočem svetu novih živil in zaradi globalizacije trgov tudi vedno novih nevarnosti, ponudili še vedno varne izdelke. Pomembna je zavest o odgovornosti, ki jo kot proizvajalec živil nosimo za zaščito potrošnikovega zdravja. Obe sta enako pomembni: odgovornost

vodstva in odgovornost posameznika v tem sistemu.

V poglavju **Kako uvajamo načela HACCP v proizvodnji?** je opisano, katere aktivnosti so potrebne, da zgradimo sistem. Proizvodnja v tem primeru ne pomeni samo prostora, kjer se odvija proizvodni proces, pomeni celoten proces izdelave nekega izdelka, od razvoja preko nabave materialov in izdelave do odpreme kupcu. Neposredno so se v vpeljavo sistema HACCP vključevali predvsem člani in sodelavci HACCP - timov. Posredno pa je vanj vključen prav vsak zaposleni.

Nenehne izboljšave in vključenost vseh zaposlenih - dva ključna pogoja uspeha opisuje poglavje z naslovom **Kako zagotavljamo varne izdelke?**. Varne ali nevarne izdelke izdelujemo ljudje - stroji so le neodgovorni izvajalci naših idej. Zato v sistemu HACCP nosi svoj delček odgovornosti vsak delavec v tovarni. Z odgovornim izvajanjem postopkov, katerih pravilnost vseskozi preverjamo in jih po potrebi

spreminjamo, postane HACCP - sistem nenehnih izboljšav in kot tak zagotavlja varne izdelke.

Kako je potekal razvoj sistema v našem podjetju in kako je HACCP neločljivo povezan z ostalimi sistemi, predvsem s sistemom kakovosti ISO 9001, je opisano v poglavju **Droga in HACCP**. Vsi si želimo, da bo nadzor proizvodnje odslej res učinkovit in da bodo posledično doseženi tudi drugi pomembni cilji, kot je npr. zmanjšanje števila izločenih izdelkov.

V zadnjem poglavju brošure pod naslovom **Ali veste...?**, je zbranih nekaj primerov, ki pojasnjujejo pojem varno živilo v pomenu, kot ga razume proizvajalec, ali tako kot ga pričakuje potrošnik.

Kar sama se nam ponuja sklepna misel: oba, proizvajalec in potrošnik, bosta v prihodnosti potrebovala predvsem dovolj znanja, da bosta varno proizvedla in varno uporabila nove izdelke. Ti nam bodo lajšali vsakdan s hitro pripravo in nas razvajali z doslej neodkritimi okusi. **Znanje za obvladovanje sprememb** torej, kot je geslo letošnjega tedna kakovosti in kateremu posvečamo tudi našo brošuro. Naj vas spremlja na vaši delovni mizi in naj vam bo v pomoč, ko se znajdete v zadregi pred vprašanjem inšpektorja, sodelavca ali poslovnega partnerja. ●

Znanje za obvladovanje sprememb

Damjana Poberaj

DROGINE AKTIVNOSTI V TEDNU KAKOVOSTI

Že v prejšnji številki Našega glasu smo vas opozorili, da bo v tednu od 4. do 10. novembra potekal že tradicionalni **Evropski teden kakovosti v Sloveniji** - tokrat pod geslom **Znanje za obvladovanje sprememb**.

V Drogi bo v tednu kakovosti potekalo aktivno izobraževanje o integriranem sistemu vodenja ISO 9001 in ISO 14001, izdana pa je tudi knjižica o sistemu za zagotavljanje varnih živil HACCP.

Ker je v Drogi kakovost doma čez celo leto in ne le ob tednu kakovosti, je izvajanje izobraževanja naša stalnica.

Zavedamo se pomena sistema vodenja kakovosti, zato se udeležujemo in izvajamo izobraževanja na to temo ne samo v tednu kakovosti, ampak tekom celega leta.

Tako je bilo za aktivne notranje presojevalce sistema vodenja kakovosti konec septembra izvedeno dopolnilno izobraževanje o novostih, ki jih prinaša tretja izdaja SIST ISO 9001:2000.

Izobraževanja se je udeležilo 24 notranjih presojevalcev, ki so dopolnili svoje znanje z novostmi in spremembami, vključenimi v novo izdajo SIST ISO 9001:2000. Te novosti in spremembe nam je v obliki delavnice predstavil predavatelj g. Rajko Novak. V drugem delu pa smo aktivno sodelovali v skupinah in primerjali novo in staro izdajo standarda ter ugotovitve skupine predstavili tudi drugim sodelujočim skupinam.

V sklopu delavnice je bil kot pomembna novost v novem SIST ISO 9001:2000 predstavljen procesni pristop, kjer smo si ogledali prepoznavanje in določitev procesov v Drogi ter primer določitve podprocesa notranje

presoje. Usposabljanje smo zaključili z izpitom.

Ne samo dobro opravljene notranje presoje, tudi vsi pozitivno ocenjeni testi dokazujejo, da smo proces notranjih presoj zaupali pravim sodelavcem (v jeziku standarda bi rekli "kompetentnim ljudem").

Teden kakovosti je spet ena od priložnosti, da vsak pri sebi razmisli o svojem delu in o tem, kako bi ga lahko v bodoče še izboljšal, saj **KAKOVOST USTVARJAMO VSI**.

Naša naloga je, da vas na to spomnimo in vzpodbudimo k dejanjem.

V naslednjem letu nameravamo te aktivnosti še intenzivirati in prav zato si je teden kakovosti priboril domovinsko pravico v delovnem načrtu Službe za kakovost v letu 2003. ●

Foto Majda Vlačič

Maruška Lenarčič je predala besedo predavatelju Rajku Novaku.

Konferenca CEFood o varni in zdravi prehrani

Mary Prodan

Od 22. do 25. septembra je v Cankarjevem domu v Ljubljani potekala konferenca CEFood, ki jo je ob svoji 40-letnici delovanja organiziralo Slovensko prehransko društvo.

Gostom iz vse Evrope so predavali tuji znanstveniki in strokovnjaki. Predstavili so nam aktualne zanimivosti, raziskave in nova odkritja na področju živilske tehnologije in prehrane.

Teme predavanj so zajemale

pomembnost varne in zdrave prehrane (velik poudarek je bil na novostih s področja mikrobiologije in HACCP), novosti na področju funkcionalne hrane (še posebno v povezavi s probiotiki in antioksidanti), zanimivosti in raziskave na področju biotehnologije, raziskave in ugotovitve na področju gensko spremenjenih organizmov, ipd.

Po končanih predavanjih smo se udeležili predstavitve iniciative "Partners for life", ki vključuje partnerje 18 evropskih

držav (med katerimi je tudi Slovenija). V okviru iniciative se organizirajo borze predlogov projektov z namenom predstavitve projektov možnim partnerjem za skupno prijavo raziskovalnega projekta.

Kot pravijo organizatorji konference CEFood, je ta čas "vročičen čas v živilski tehnologiji, prehrani in znanosti" in zato so tovrstne prireditve v Sloveniji zaželeno in nujno potrebne. ●

Notranja presoja v Poslovni informatiki

Vasja Rebec

Ker so notranje presoje v Drogi že nekaj vsakdanjega in lahko poročila preberejo vsi, ki imajo dostop do elektronske pošte, le redko zaidejo na strani našega glasila. V mladi organizacijski enoti Poslovne informatike, ki v Drogi obstaja komaj slabo leto, pa je bila to prva presoja. Poslovno informatiko sestavljajo Računovodstvo in Kontroling, ki sta že v osnovi sistemsko naravnani področji ter Skrbništvo nad informacijskimi tokovi in Informacijska podpora, kjer je sistematika še relativno nov koncept.

Presoja je bila izvedena po novem standardu ISO 9001:2000, ki je prinesel velike spremembe v razumevanju kakovosti. Treba pa je povedati, da v Drogi že od vzpostavitve sistema obravnava-

mo kakovost precej širše in da je novi standard, ki je dikcijo zagotavljanja kakovosti zamenjal z vodenjem, le potrdil pravilnost zastavljene poti.

Pomemben preskok v novem standardu predstavlja procesno razumevanje organizacije, ki je toliko uspešna, kolikor so razumljene in optimizirane medfunkcijske povezave v organizaciji. Še večji poudarek pa je na osredotočenosti na odjemalce. Kakovost obvladovanja informacij tako postaja vse pomembnejša za uspešno poslovanje organizacije.

Dinamika in nenehno prilagajanje novostim je nedvomno posebnost tokrat presojanih področij, presojanje pa oteženo zaradi strokovnosti. Kljub temu smo lahko opazili, da je že večkrat opevani in nikoli izpeti PDCA (planiraj, naredi, preveri in ukrepi) krog prodrli tudi v to

organizacijsko enoto.

Nova spoznanja pravijo, da je in bo razlika med uspešnimi in neuspešnimi podjetji predvsem v kakovosti povezav med organizacijo in okoljem ter v organizaciji sami. Brez učinkovite poslovne informatike si tako celovitega obvladovanja kakovosti sploh ni več mogoče predstavljati.

Poročilo o notranji presoji si lahko ogledate na aplikaciji podpore notranjim presojam. ●

Nevednost je lahko boleča in draga

**Predsednica SD
Dragica Mekš**

Prav gotovo vam je že kdo dejal (ali pa ste vi sami komu dejali), da se s politiko ne ukvarja. O tem naj razmišljajo drugi, ker ga to niti slučajno ne zanima...!

Ljudje pozabljamo, ali nočemo priznati, da smo del neke družbe, ki je organizirana v državo, državo pa vodi politika! Če hočemo ali ne, smo del vsega tega tudi sami, in če državni zbor sprejme nov zakon, smo posredno ali neposredno vključeni v posledice političnih odločitev.

Ali sedaj še mislite, da naše življenje usmerja nekaj - nekdo, ki nas ne zanima, s čimer se nočemo ukvarjati? Še posebej če gre za novi zakon o delovnopravni zakonodaji, o delovnem razmerju. In ker smo bralci NAŠEGA GLASA predvsem zaposleni ljudje, nas ZAKON O DELOVNIH RAZMERJIH, ki bo pričel veljati z novim letom 2003, še kako mora zanimati.

Ravno zategadelj je svet delavcev na eni svojih sej sklenil, da organizira **seminar na temo novi zakon o delovnih razmerjih**. Seminar naj bi imeli možnost obiskati vsi tisti med nami, ki jih to zanima. Prav bi bilo, da se tega izobraževanja udeležijo v večjem številu mlajši delavci, saj bodo novosti najdlje usmerjale njihovo delo in življenje.

Seminar bomo organizirali v sejni sobi (upravna stavba) od 10. do 15. ure. O datumu in dnevu boste natančno seznanjeni preko oglasnih desk in elektronske pošte. Za danes le obvestilo, da bo seminar v prvi polovici novembra 2002.

Svet delavcev je predstavnik vseh zaposlenih. Uspešnost našega delovanja je odvisna tudi od našega sodelovanja, zato smo toliko bolj zadovoljni, kadar nam posredujete kakršno koli zadevo za obravnavo, za reševanje ipd.

Skupina zaposlenih nam je predlagala, naj svet delavcev ugotovi pravno veljavnost 42. člena Podjetniške kolektivne pogodbe

DROGE d. d., v katerem je govora o dodatku za minulo delo.

V tem členu je narmič zapisano, da se v letu 2003 višina tega dodatka spremeni v 0,625 % za vsako izpolnjeno leto delovne dobe brez omejitev navzgor. Povedati je treba, da imamo sedaj 0,75 % za vsako leto, z omejitvijo do 20 %. Novost je vsekakor manj ugodna in zaposlene zanima, ali je pravno sprejemljivo ukrepati za nazaj.

SD je zadevo obravnaval, pogledali smo tudi v ustavo in našli 155. člen, kjer je zapisano: "Zakoni, drugi predpisi in splošni akti ne morejo imeti učinka za nazaj. Samo zakon lahko določi, da imajo posamezne njegove določbe učinek za nazaj, če to zahteva javna korist in če s tem ne posega v pridobljene pravice."

Na podlagi teh ugotovitev je SD sprejel sklep, da za pravno mnenje zaprosi Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter PROSPERO, kadrovske storitve in pravna svetovanja Ljubljana.

Odgovorov še nimamo, vendar bomo z njihovo vsebino seznanili upravo družbe in sindikate, ki so podpisniki PKP DROGE d. d., in seveda vas, spoštovane bralce in sodelavce.

Prepričani smo namreč, da je treba zadeve, ki niso popolnoma jasne raziskati, razložiti, in če je nujno potrebno, tudi spremeniti. ●

Foto Dragica Mekš

Stare odstotke bodo zamenjali novi

Individualno ocenjevanje 2002

Silvija Benčič

Že četrto leto zapored bomo v novembru ocenjevali delovno uspešnost zaposlenih. Do konca oktobra bodo vsi vodje dobili obrazce za svoje sodelavce, ki jih bodo morali v novembru oceniti. Obrazec bosta podpisala ocenjevalec in ocenjeni, vrniti pa ga bo treba do konca novembra. Novi odstotki bodo tako izplačani z januarsko plačo (v februarju).

Tudi letošnji obrazci bodo brez sprememb, ki jih že veliko časa obljubljam. Prizadevali smo si, da bi število kriterijev zmanjšali na 4 - 5, vendar so nam jo nekatere procedure zagodile in tako so (oziroma bodo) pred vami spet stari obrazci. Glede na to, da na obrazcih ni sprememb in da so se vodje vsako leto usposabljali na to temo, letos usposabljanja ne bomo organizirali. Vodje, ki se usposabljanja (zaradi kateregakoli razloga) še niso udeležili ali imajo še kakšne pomisleke glede ocenjevanja, se

lahko za informacije obrnejo na kadrovske službo.

Pripravili smo tudi obrazložitve posameznih kriterijev (če je še niste, vam bo poslana v naslednjih dneh), ki naj bi vam pomagala

- kot sodelavcu: pri razumevanju vaše ocene,
- kot vodji: pri interpretaciji kriterija in ocenjevanju. ●

Za konec... V vsaki stvari, ki nas doleti, lahko najdemo pozitivno in/ali negativno stran - odvisno od našega razpoloženja, načina življenja in razumevanja stvari, ki nas je doletela. Trud, ki ga vložimo v pozitivno razmišljanje in v iskanje dobrih plati, se vedno povrne - pa ne preko plače ali individualne ocene, temveč preko občutka zadovoljstva, ki nas prevzame, ko v očeh drugih vidimo rezultate svojega "dela".

Oktober je mednarodni mesec varnosti pri delu

Dragica Mekiš

Oktober je mednarodni mesec za varnost in zdravje pri delu. Slovenija se letos prvič vključuje v aktivnosti, organizirane v okviru tega meseca. Še več - Evropa je teden od 17. do 23. oktobra določila za evropski teden varstva pri delu. Ta teden je letos usmerjen v preprečevanje psihosocialnih tveganj in zmanjševanje stresa pri delu.

Kaj je Evropski teden varnosti in zdravja pri delu? Evropski teden 2002 je usmerjen v prizadevanja, da bi Evropa postala varno in zdravo delovno okolje tudi s pomočjo dejavnosti za zmanjševanje stresa in psihosocialnih tveganj, povezanih z delom. S podporo vseh držav članic, Evropske komisije in parlamenta, sindikatov in združenj delodajalcev se ponuja enkratna priložnost, da našo pozornost usmerimo v pomen in vlogo varnosti in zdravja pri delu.

Zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu je vedno bilo in bo pomemben element ekonomike vsake dejavnosti. Ljudje smo soočeni z vrsto bolezni, ki jim ne poznamo natančnih vzrokov. Mnoge bolezni (bolniške), so posledice nezgod pri delu, obstajajo pa tudi poklicne bolezni, velikokrat prisotne zaradi slabše ureditve celovitega sistema varstva pri

delu, seveda pa - še vedno je to pomembno poudariti - marsikdaj tudi zaradi neosveščenosti ljudi.

Kdo organizira Evropski teden?

Aktivnosti v okviru tedna koordinira Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu s sedežem v Bilbau, tečejo pa v 15 državah članicah EU ter v večini držav kandidatk. Agencija je organizacija Evropske unije, odgovorna za informacijsko dejavnost na področju varnosti in zdravja pri delu.

Kakorkoli že, Slovenija si zadnja leta uspešno prizadeva za čim boljše (tako normativno kot tehnološko in psihološko) ureditev sistemov za varnost in zdravje pri delu. Le-to je seveda povezano tudi s prilagajanjem slovenske zakonodaje z evropsko.

V Sloveniji je bilo v lanskem letu nekaj več kot 25.000 nezgod pri delu, od tega kar 34 smrtnih primerov, vendar beležimo upadanje števila primerov nezgod pri delu. Število teh nezgod je celo za tretjino nižje od povprečja držav v Evropski uniji.

V DROGI je bilo v lanskem letu 19 nezgod pri delu, od tega 3 na poti na delo.

V primerjavi z letom 1997, ko smo imeli 41 nezgod (od tega 12 na poti), je vendarle dosežen očiten premik v prizadevanjih za bolj varno in zdravo delovno mesto.

Za 19 nezgod v letu 2001, pa smo porabili 3.667 bolniških ur.

Koliko je bilo "naših" nezgod zaradi psihosocialnih vzrokov, zaradi stresov, seveda ne vemo. Vendar glede na tako zelo širok projekt, kot je Evropski

teden za varnost in zdravo delo, posvečen ravno stresnim situacijam, ki botrujejo nezgodam, mirno lahko sklepamo, da nismo izjeme, kjer bi bil STRES odsoten.

Varnost in zdravje pri delu je pogoj za poslovni uspeh

Ključ za preprečevanje z delom povezanega stresa in psihosocialnih tveganj je v organizaciji in vodenju dela.

Evropska unija je sprejela okvirno direktivo za varstvo delavcev in za izboljšanje varnosti in zdravja delavcev pri delu.

Direktiva se nanaša na vse nevarnosti na delovnem mestu, vključno s psihosocialnimi. Zahteva izdelavo ocene tveganja (v DROGI smo jo že sprejeli, op.p.), ter predvidevanje varnostnih ukrepov, ki se nanašajo na psihosocialna tveganja.

Gre za stres in nasilje na delovnem mestu (slednjega, upajmo, ni med našimi delovnimi mizami, op.p.) in tveganja z uporabo strojev pri delu.

Komisija je pripravila navodila v zvezi s stresom in nasiljem na delovnem mestu. Glede na specifičnost in delikatnost področja, bi bilo zanimivo seznaniti se s temi navodili, vendar jih Slovenija še nima.

STRES pomeni obremenitev, lahko stroja ali človeka.

Določena stopnja stresa je pozitivna, ker spodbuja k doseganju boljših delovnih uspehov. Kadar so stopnje previsoke, pa so učinki negativni in je delovni učinek slabši.

STRES prizadene dobro počutje in posredno vpliva tudi na skupino in podjetje pri doseganju njihovih ciljev ali ➔

◀njihovem ohranjanju na doseženi ravni.

Zmanjševanje z delom povezanega stresa in psihosocialnih tveganj ni le moralna, ampak tudi pravna ter pomembna poslovna zahteva. Najboljša podjetja imajo običajno tudi najboljše rezultate na področju varnosti in zdravja delavcev pri delu. Varnost in zdravje pri delu je pogoj za poslovni uspeh.

Samo zapisane deklaracije, zakoni, predpisi in navodila pa nikakor ne rešujejo dogajanja na

delu. Dobro vemo, da bi bilo treba še marsikaj postoriti tudi v naši družbi. Saj slišim marsikak vaš glas..... lahko je pisati, kako in kaj mora biti, to doseči pa ni lahka naloga. Strinjam se tudi s tem, vendar ne pozabimo, da moremo za svoje zdravje in varnost pri delu najprej poskrbeti sami! Kako? Tako, da upoštevamo navodila za varnost pri delu, tako da opozarjamo na vse, kar v praksi ni skladno z navodili, in nenazadnje tako, da kadar smo prepričani, da za našo

varnost in zdravje ni dovolj poskrbljeno, lahko delo odklonimo, za kar imamo zakonsko podlago. In čisto za zaključek, za posameznega delavca in za gospodarsko družbo je vedno manjši strošek za ustavitev dela in ugotavljanje pomanjkljivosti za varno delo, kot pa je nezgoda pri delu.

(Viri: revija Delo in varnost, Zavod za varstvo pri delu R SLO, Poročilo o delu za 2001 - Splošna služba, ter arhiv Sveta delavcev DROGE d.d.) ●

Da, hočem hujšati! Da, opuščam kajenje!

Dragica Mekiš

Naj bo ta članek vzpodbuda za odločitev, da bomo začeli nov, bolj prijazen odnos do svojega telesa in do svojega zdravja.

Verjetno se vsi strinjamo, da z zdravim načinom življenja varujemo zdravje in zmanjšujemo tveganja za nastanek kroničnih bolezni (bolezni srca in ožilja, rakastih bolezni, sladkorne bolezni in drugih). So tudi izjeme, ko kdo resno zboli kljub zdravemu načinu življenja, vendar se to zgodi res poredkoma. In prav je, da svojega zdravja in dobrega počutja ne prepuščamo naključju.

CINDI SLOVENIJA

je projekt promocije zdravja in od leta 1984 deluje v okviru Svetovne zdravstvene organizaci-

je (WHO) kot mednarodni program preprečevanja kroničnih bolezni in promocije zdravja. V Sloveniji je CINDI začel delovati leta 1990.

Naslov: CINDI SLOVENIJA,
Ulica stare pravde 2, 1000
Ljubljana - tel. (01) 43 83 480,
fax 43 83 484,
e-mail pošta: cindi@zd-lj.si

(CINDI - Countrywide Integrated Concommunicable Diseases Intervention Program).

Zdrav način življenja pa predstavljajo zdravo prehranjevanje, redna telesna aktivnost in izogibanje razvadam, ki škodujejo zdravju, kot so: kajenje, čezmerno pitje alkohola, uživanje drugih drog, itd.

Dejavniki, ki vplivajo na nastanek kroničnih bolezni (nepravilna prehrana, kajenje, nezadostno gibanje, zloraba alkohola), in bolezni same, so med Slovenci pogostejši kot med prebivalci

razvitih evropskih držav, razmere pa se zadnja leta še slabšajo.

Raziskave so pokazale, da lahko s spremembo življenjskega sloga pomembno izboljšamo svoje zdravje. Vsaka sprememba zahteva veliko truda, volje in vztrajnosti. Na tej poti spreminjanja prehranskih navad in opuščanja razvad pa nam je na voljo strokovna pomoč.

Vabimo Vas, da se vključite v delavnico "Zdrava prehrana in obvladovanje telesne teže" in / ali v delavnico "Da, opuščam kajenje".

Delavnici vodijo usposobljeni zdravstveni strokovnjaki, zaposleni pri oddelku za socialno medicino pri Zavodu za zdravstveno varstvo Koper.

Delavnica "Zdrava prehrana in obvladovanje telesne teže"

vključuje naslednje teme :

- zdrav način prehranjevanja (kdaj, kaj in koliko), ➔

◀ • prehranska piramida in njena vloga pri načrtovanju prehranjevanja,

- spoznavanje živil,
- izbiranje živil,
- izračunavanje hranilne in kalorične vrednosti.

Udeleženci te delavnice se učijo tudi prehranjevalnih navad, ki so prilagojene današnjemu stilu življenja, učijo se prehranjevanja zunaj doma in prehranjevanja s hitro pripravljenimi živili.

Na podlagi idealne in izmerjene teže si zastavijo ciljno telesno težo.

Seznanijo se tudi s pomenom gibanja in vadbe ter spoznavajo, katere in koliko telesne dejavnosti koristi zdravju glede na vrsto, pogostost, intenzivnost in trajanje. Poudarek je predvsem na odkrivanju tistih vsakodnevnih obveznih opravil, ki že sama po sebi ali z majhnimi spremembami predstavljajo telesno dejavnost in sproščajo telo.

"Da, opuščam kajenje"

Delavnica nudi oporo in vzpodbudo kadilcem pri tako pomembni odločitvi, kot je prenehanje kajenja. Kajenje je eden od pomembnejših zdravstvenih problemov v svetu in pri nas.

Udeleženci učne delavnice se seznani s škodljivim vplivom tobaka na zdravje, poskušajo ugotoviti vzroke za svojo zasvojenost ter izpostavijo svoje razloge za prenehanje kajenja. Učijo se veščin, ki jim pomagajo pri obvladovanju težav in premagovanju ovir na težavni poti opuščanja kajenja.

Delo v skupini se je izkazalo kot zelo učinkovit način doseganja skupnega cilja, ker skupina nudi oporo in pomoč vsakemu

posamezniku, ki je vanjo vključen.

Delavnico so pri Zavodu za zdravstveno varstvo v Kopru že uspešno izpeljali v okviru mednarodne kampanje "Opusti kajenje in zmagaj 2002". Udeleženci te delavnice, sedaj bivši kadilci, še vedno vzdržujejo medsebojne stike in imajo zelo pozitivne izkušnje.

Gospa Olga iz Kopra, ena od udeleženk delavnice, ki je uspešno prenehala kaditi, je izjavila: "Odkrili smo v sebi moč, da smo premagali dolgoletno razvado. Ta zmaga je vsakemu od nas prinesla vero v svojo sposobnost in uspeh, kar je ena od najvišjih vrednot".

V skupini udeleženci lažje uvajajo potrebne spremembe v svoj vsakdanjik, ker jih ne doživljajo kot bolečo preizkušnjo, ampak kot vzpodbudo k postopnemu procesu uvajanja bolj zdravega načina življenja.

V vsako delavnico se lahko hkrati vključi do 20 oseb. Udeleženci prispevajo minimalno participacijo, 4.500 do 5.000 SIT.

Drogovcem bo strošek poravnala družba, seveda le, če bomo v delavnici sodelovali do konca in si pridobili potrdilo o opravljenem delu.

Vsi udeleženci bomo prejeli košarico zdravih Droginih živil.

Nekdo, ki ga bo določil žreb, pa bo dodatno obdarovan z enodnevним nagradnim potovanjem.

Delavnici bosta organizirani v oktobru letos, ko se prijavi dovolj kandidatov, zato pohitite z odločitvijo.

Delavnici bosta v popoldanskem času - v kolikor delate popoldne, vas bo vodja

razporedil v prvo izmeno in vam tako omogočil udeležbo v delavnici. Srečanja bodo od šest do osemkrat, trajajo pa po dve šolski uri, torej 90 minut.

Za vse ostale informacije so vam na razpolago na Zavodu za zdravstveno varstvo Koper, Vojkovo nabrežje 4-a, telefon 66 30 823, ali 66 30 820 ali fax 66 30 808. Kontaktni osebi sta Nevenka Ražman, san. inž. in Marina Sučič-Vuković, dr. med.

Lahko pa pokličete tudi podpisano na tel. 66 31 523.

Zaposleni iz PC ZLATO POLJE se lahko vključite v delavnico v Kopru, vsi ostali pa se lahko o tem pozanimajte pri svojem osebnem zdravniku, še najbolj enostavno pa je, da pokličete CINDI Slovenija.

Oglasila se bo gospa Lapuhova in vam posredovala vse željene informacije.

V kolikor ste zapisano prebrali do konca, ste že naredili nekaj dobrega zase. Kajti, če imate ali nimate razlogov za udeležbo na eni ali obeh delavnicah, je dobro vedeti, kaj lahko naredimo zase s pomočjo zdravstvenih strokovnjakov, če bomo kadarkoli sami ali naši družinski člani takšno pomoč potrebovali.

V kolikor pa se boste odločili že letos narediti nekaj koristnega zase in svoje telo, vam čestitam, podpiram vašo odločitev ter vam srčno želim, naj bo udeležba zelo uspešna!

(Gradivo in organizacija delavnic: Zavod za zdravstveno varstvo Koper, oddelek za socialno medicino, vodja Marina Sučič-Vuković, dr. med. spec. soc. medic., strokovna delavka Nevenka Ražman, sanitarni inženir) ●

Po jutru se dan spozna.

(Slovenski pregovor)

Tjaša Ulčar-Jesih

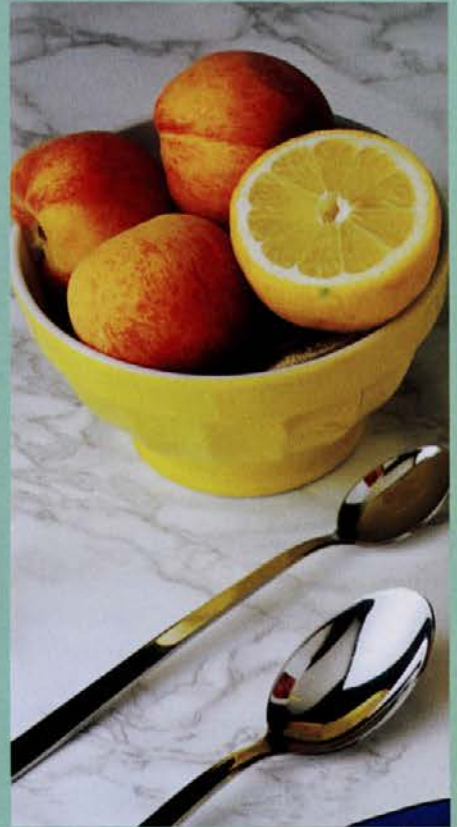
16. oktober je SVETOVNI DAN ZDRAVE PREHRANE, letos pa ima še posebno zanimiv naslov: **ZAČNIMO DAN Z ZAJTRKOM.**

Na nas so se obrnili tudi nekateri zdravstveni domovi, ki osveščajo svoje krajane, tako da smo jih oskrbeli z vzorci žitaric za zajtrk, s poudarkom na izdelku **BRAN FLAKES**, ki ima v smislu varovalnega zajtrka največ perspektive; poleg kaš in rjavega riža, seveda.

Strokovnjak za prehrano, prof. dr. Karl Salobir, poudarja, da je eden izmed idealnih zajtrkov ravno mlečni riž, ki nas za dolgo oskrbi z zadostno energijo za umsko delo!

Tudi v radijskih oddajah in na mnogih šolah so ta dan posvetili zajtrku kot nujnemu in sestavnemu delu našega vsakdana.

Kot zanimivost so opisali tudi tipičen zajtrk na Japonskem. Japonci na poti do podzemne železnice na hitro "zbašejo" hrano vase, kajti na vlaku ni dovolj prostora, manj ga imajo kot podgane v kletki! Mi bi k temu lahko le še dodali, da se moramo res večkrat spomniti na vso lepoto in mir, ki nam ju nudi naše okolje, čeprav tudi nam stres ne prizanaša. ●

19

Kraljevski zajtrk

... pa, čeprav nimate modre krvi.

200 ml jogurta, 50 ml sladke smetane, 100 g jagod, cimet Maestro rjavi sladkor in naribana limonina lupinica po okusu.

V mešalec stresemo očiščene in narezane jagode in jih zmešamo. Med mešanjem počasi dolivamo sladko smetano in jogurt. Posujemo s cimetom, po okusu dodamo sladkor in naribano limonino lupinico. Prelijemo preko **BRAN** in **CORN FLAKES**-ov.

ZLATO POLJE

DROGA d.d., Industrijska cesta 21, 6310 Izola, www.droga.si, Informacije 080 11 31

DROGA

DROGA

Kako pisuni ustvarjajo Naš glas

Sonja Požar

Interna glasila velikih družb niso v svetu nič novega: evropsko Združenje uredništev internih glasil celo razpisuje vsakoletne natečaje za najboljšega med njimi. Kjer je zaposlenih veliko ljudi (dostikrat na različnih lokacijah), razmere kar same kličejo po takem načinu obveščanja, ki bo ljudi ne samo seznanjal z novostmi v podjetju, ampak jim bo istočasno nudil občutek povezanosti ter pripadnosti. Poleg tega ljudje radičitajo o svojem ožjem okolju, o ljudeh, katere poznajo in o stvareh, s katerimi se pogosto srečujejo (prav zato so tudi majhni krajevni časopisi tako zelo priljubljeni po vsem svetu). Interna glasila ne prinašajo strah zbujujočih vesti o naravnih katastrofah, ne begajo bralcev z zgodbami o bliskovitih uspehih; v razumljivem jeziku kramljajo o vsakdanjem delovniku, članki so prežeti s pomirjujočo domačnostjo.

O tem, kdaj je začel Naš glas izhajati (pred nekaj leti je praznoval štirideseti rojstni dan) in kakšne spremembe je doživljal, smo že pisali. Pa je uredniški odbor sklenil, da bralce seznani tudi z vsemi fazami nastajanja glasila ali - če hočete - z zakulisjem.

Če bi bili nepopoljšljivi šaljivci, bi pripoved o nastajanju Našega glasu začeli z istim stavkom, s katerim Sveto pismo stare zaveze začenja pripoved o nastanku sveta: Na začetku je bila

Uredniški odbor...

...z dveh vidikov. Gregor se skriva za Armandom.

beseda... Kajti v resnici se vse skupaj začne z besedo - uredniškega odbora. Le-tega imenuje uprava, ki je tudi uradni založnik oziroma izdajatelj glasila. Odboru predseduje član uprave Aleš Škraba, glavna in odgovorna urednica glasila je Majda Vlačič, člani odbora (pri velikih časopisih in revijah so to v bistvu uredniki posameznih rubrik in prilog) pa so ne le delegati iz posameznih delovnih okolij Droge, marveč tudi prva

dopisniška linija (kot strokovnjaki na svojih področjih in dobri poznavalci razmer v delovni enoti). Njihova imena najdete v kolofonu na zadnji strani glasila. Na vsakomesečnih sestankih o vsebini glasila v tekočem mesecu vsi prejmejo s strani urednice zadolžitve v obliki prispevka o aktualni temi. Vsebinsko prispevka lahko člani predlagajo tudi sami. Kadar jim zaradi službenih dolžnosti primanjkuje časa ali kadar jim pride na uho kaj pomembnega iz drugih oddelkov, predlagajo lahko druge teme in avtorje. Sestankov se večinoma udeležuje tudi Armando Tul, ki odboru svetuje glede zunanje podobe glasila, naslovnice ter drugih grafičnih zvijač. Med sestankom nastane zapisnik, ki vse te zadolžitve jasno opredeljuje in s pomočjo katerega urednica Majda neusmiljeno zasleduje pisune, jih kliče, opozarja, preverja in pri notranjih ter zunanjih sodelavcih zbira slikovno gradivo za naslednjo številko. (Majda seveda opravlja tudi druga dela➔

Nastajanje "špegla": vsak članek in slika morajo imeti že vnaprej vsaj približno določeno mesto.

◀ in naloge, toda trenutno nas zanima samo Naš glas.) Pisuni običajno nimajo prav dosti časa za sestavo prispevka - kvečjemu dobra dva tedna ali celo manj. V tem času mrzlično zbirajo podatke, iščejo osebe, s katerimi morajo opraviti intervju, rišejo tabele in grafikone, sestavljajo uganke in križanke, s fotografskimi aparati stikajo za primernimi motivi, se vestno udeležujejo srečanj in dogodkov, o katerih

morajo poročati. Ker pa so pisuni predvsem delavci z osemurnim delovnim časom, se pisanju oziroma oblikovanju člankov lahko posvetijo šele doma. Pisne prispevke zatem izročijo urednici na disketi ali pa jih pošljejo po elektronski pošti. Seveda večina sestavkov prispe v uredništvo šele tik pred iztekom roka, nekateri celo kakšen dan kasneje. To so dnevi, ko je odprt lov na zamudnike: Majda telefonira, išče

po pisarnah in delavnicah, grozi, milo prosjači, se jezi in celo psuje.

Ko so vsi članki navsezadnje le na uredniškem kupu, jih Majda pošlje Alidi Gržinič (drugače zaposleni v tajništvu uprave družbe), ki jih shrani v svojem računalniku, zatem pa po elektronski pošti posreduje lektorici, gospe Sonji Tončetič. Gospa opravi s slovničnimi napakami (običajno to stori preko weekend-a) in popravljena besedila vrne Alidi, ki popravke vnese v računalniške zapise člankov. In zdaj napoči čas, ko lahko začnemo oblikovati glasilo. To pa gre takole.

Majda pokliče Sonjo P. (upokojeno uslužbenko Droge, ki je zadnja štiri leta zunanji član uredniškega odbora, v času zaposlitve pa so jo včlanili že leta 1969), ki ima vlogo nekakšnega tehničnega urednika. Z Majdo sedeta h kupu računalniško natipkanih člankov ter raznega slikovnega materiala in Majda zmeraj že vnaprej pove, da to in ono manjka; kajti zmeraj je še nekdo, ki "bo prinesel jutri". Na osnovi razpoložljivih materialov začneta razporejati članke in slike - stran za stranjo. V novinarskem žargonu je to "postavljanje špegla": "špegu" je pregled ali seznam prispevkov in slik, kot naj bi si sledili v glasilu. Pri tem so zlasti pomembni redosled posameznih sklopov, izbira slik, ocena dolžine članka glede na razpoložljiv prostor in na sedanji trikolonski sistem strani. Majda obrača liste, izbira slike, razlaga podrobnosti in zamisli, Sonja vestno beleži, sodeluje s pripombami, včasih tudi črta in ➤

Tiskarna VeK, priprava dela: na ekranu že nastaja podoba glasila.

Korekciji prvega printa prisostvuje tudi Slovar slovenskega jezika.

◀ popravlja zapiske. Včasih gre vse gladko, včasih se zaradi razmerja med besedili in številom slik stvari zapletejo; treba je zamenjati strani ali rubrike, najti drugo oblikovno rešitev. Obe dovolj dobro poznata osnove tiskarniške priprave, da že vnaprej presodita, kje bi lahko prišlo do težav in zato se jim skušata izogniti. Pomembno je, da je število strani deljivo s štiri, kar pomeni, da je treba včasih kakšen članek skrajšati ali celo

CTP - najsodobnejša pridobitev tiskarne VeK.

pustiti za naslednjo številko, drugič pa člankov za primerno število strani celo zmanjka in je treba nato v naglici še kaj napisati, najti dodaten slikovni material in podobno. Ob takih primerih urednica potisne Sonji mapo z raznim rezervnim materialom, rekoč "naredi-s-tem-kar-hočeš-na-dveh-treh-straneh-kot-se-bo-pač-izšlo", kar se potem tudi zgodi. Ko je "špegu" postavljen, Majda sporoči Alidi, katere prispevke lahko pošlje po elektronski pošti v tiskarno, Sonja pa prejme disketo - za vsak slučaj, če bi elektronska pošta zaigrala katerega svojih umazanih igrice. Vse zapiske kasneje Sonja doma uredi, da jih sploh zna prebrati, članke in pripadajoče slike pa razporedi v plastične ovitke ter jih po vrstnem redu vstavi v mapo; taka ureditev ne dopušča izgube časa, katerega tiskarjem zmeraj primanjkuje. Sledi telefonski dogovor s tiskarno glede začetka priprave glasila (kar je najkasneje naslednji dan).

Zdaj smo okrog dvajsetega v mesecu in smo v tiskarni VEK v Kopru. Dva, morda celo tri dni bo Sonja mučila gospo Jožico Štefančič, vodjo priprave dela. Zadnji dan se mučenju zmeraj pridruži urednica. Ko smo letos poleti menjali podobo glasila, je pri tem sodeloval tudi Armando (ki je "zakuhal" spremembe) ter je Jožici svetoval in pomagal pri vnašanju in oblikovanju novih računalniških podatkov za postavljanje glasila (stalne oblike črk, barve in oštevilčenje strani, presledki itd.). Oblikovanje strani večinoma poteka gladko: Sonja obrača strani v svoji mapi, z enim

očesom škili v zapiske, z drugim na ekran, kjer Jožica med prispevki, prejetih po elektronski pošti, brska za pravim, vmes pa meri in zaznamuje slike, da se ne bi katera znašla na napačni strani (kar se dostikrat vseeno zgodi, pa tega nihče ne opazi). Pri računalniškem oblikovanju strani v tiskarni se izkaže, s kolikšno mero občutka je bil postavljen "špegu": včasih je treba trikrat obrniti celo stran, predno se besedilo in slike lepo "usedejo"; včasih se stran izide do pike natančno; včasih ostane nekaj prostora, kamor Sonja iz zaloge rezervnih slik ukaže postaviti tako imenovano mašilo; včasih prostora zmanjka za štiri vrstice in je treba prispevek krajšati ali ga osiromašiti za slikovni dodatek (sosledje rubrik in člankov ter predvideno število strani namreč ne dopuščajo zmeraj, da bi predolg članek nadaljevali na naslednji strani). Zgodijo se seveda tudi bolj zabavne stvari: izkaže se, na primer, da nek članek manjka! Kdo ve zakaj, toda računalniku v tiskarni očitno ni ugajal in ga ni sprejel, četudi je bil poslan z Droge na isti način kot vsi ostali, ki so prispeli brez napake. Izkaže se tudi, da je nek članek, prejet v uredništvu v zadnjem hipu, sicer res v Sonjini mapi, ni pa ga ne v VEK-ovem ne v Droginem računalniku - kasneje izvemo, da ga je avtor poslal samo natipkanega. To pomeni, da pustimo prazen prostor, Sonja pa bo popoldne manjkajoči prispevek "vrgla" na disketo. Tudi sicer imajo računalniki navado, da kaj pohudičijo (izgubijo ali posredujejo samo na pol). Živ ➤

Iz tega stroja se usipa glasilo. Imajo pa seveda še druge.

◀ krst ne ve, zakaj je tako, pa tudi zaskrbljen ni videti nihče zastran tega. Kajti konec koncev je glasilo enkrat pozno popoldne (isti ali naslednji dan - kolikor je pač gradiva) le postavljeno v

računalnik in Jožica zmagoslavno potegne iz tiskalnika tako imenovani prvi print. To je črno-beli tisk, besedila brez slik, vidne so le risbe ter tu in tam logo blagovnih znamk.

Knjigoveznica: gospa Gianna in gospod Božo ob revijalki.

Sonja doma sede za mizo in začne s popravki prvega printa: napake v deljenju, ki jih zagreši računalniški program; spuščene črke; dvojne črke; hrvatizem; germanizem; preveč istozvenceh zlogov v zaporednih besedah; napaka v imenu; manjka podpis avtorja; preširoki presledki; preskok vrstice - itd. S popravljenim printom se naslednji dan pojavi v tiskarni in spet muči Jožico od strani do strani, od napake do napake. Sledi tako imenovani korigirani print (ki običajno že vsebuje tudi slike - črno bele - katere Jožica vnese sama) v dveh izvodih: enega obdrži Sonja, drugega pa izroči urednici, da ga pregleda; kajti zadnja in nepreklicna beseda je zmeraj beseda glavnega urednika - to so vražje uzance! Če Majdi stran ne ugaja, jo sme spremeniti ali popraviti, lahko tudi izloči oziroma zamenja kakšen prispevek, če je to potrebno. Po skupnih ali ločenih korekcijah drugega printa Majda in Sonja rešita Jožico svoje prisotnosti.

Vedeti morate, da je tiskarna poseben svet. Če tistega direndaja ne doživite, ne verjamete, da se to nekomu dogaja. Zlasti zadnje dni leta se sprašujete, če bodo sploh preživeli. Dva dneva nista enaka. Včasih zadostuje majhna sprememba, da jim gre ves dan vse narobe. Včasih nič ne sme potekati po planu, ker bi bilo potem vse narobe. Vpijejo drug čez drugega in so obenem prijazni ter razumevajoči do sodelavcev. Do strank so zelo ustrezljivi in ostati v službi do večera, ker nas preganja datum, jim ni težko. Sčasoma začutite, ➤

◀ da bi jih težko pogrešali. - O tem kako se stvari odvijajo, ko Majda in Sonja odneseta pete, nam je na kratko razložila Jožica: ko so besedila korigirana in tudi slike skenirane in dodane člankom, se izvede dodelava. Iz računalniško zapisanega glasila izdelajo print files, iz njih pa v CTP napravi v zaprti datoteki opravijo elektronsko montažo (še nedavno tega je bila ročna). Ko je izvedena, jo sprintajo na ploter (nekoč so to bili ozaliti), ki pokaže, kakšen bo izdelek; ker so vidne tudi barve, je takoj moč ugotoviti, če je kje prišlo do napačne obdelave slik in drugih barvnih elementov. Ta postopek je nov, saj so CTP nabavili šele

pred kratkim. Zatem izvršijo montažo na alu-ploščah (a in b stran), s katerih nato v tiskarskem stroju odtisnejo vsako polo posebej. Naslednja postaja je knjigovoznica, kjer natisnjene časopisne pole zgibajo ter preko revialke režejo in šivajo. Vsi ti postopki trajajo približno 40 - 45 ur - govorimo seveda le o našem glasilu. Sledi dostava v Drogo.

Kaj pa čas, ki ga zahteva glasilu pred izdelavo print filesov? Gospe lektorice nismo vprašali, koliko ur ji vzamejo naše slovnične napake - ni se nam zdelo vljudno. Tudi pisunov nismo zasliševali, koliko dni ustvarjajo svoje prispevke - to je pač odvisno od obširnosti ali

zapletenosti predmeta, o katerem pišejo. Urednica Majda prevaja članke, ki prihajajo iz Droginih podjetij na ozemlju nekdanje Jugoslavije in tudi njen čas prevajanja je odvisen od števila in dolžine člankov. Edini čas, katerega lahko vsaj približno izmerimo, so ure, ko se sestanejo člani uredniškega odbora, postavljanje "špegla" ter ure, potrebne za računalniški vnos, korekcije in vnos popravkov: povprečno petindvajset do trideset jih je - med njimi tudi kakšna sobota in celo nedelja; kajti tiskarji, kot smo že slišali, nimajo urnika in se radi prilagajajo našim časovnim stiskam. ●

Kadrovske novice

ZAPOSLENOST V SEPTEMBRU 2002

V matičnem podjetju je bilo na dan 30.9.2002 zaposlenih 650 delavcev, od tega 303 moških in 347 žensk.

Prihodi delavcev:

V septembru smo sprejeli 20 sodelavcev za določen čas ter 1 sodelavca za nedoločen čas.

Odhodi delavcev:

Delovno razmerje je v septembru prenehalo 12 sodelavcem.

Razlogi prenehanja so bili potek določenega časa, sporazumno prenehanje delovnega razmerja ter prenehanje delovnega razmerja kot presežek.

V Droginih povezanih podjetjih je bilo na dan 30.09.2002 zaposlenih 165 delavcev in sicer v:

DROGA d.o.o. BUJE -
27 zaposlenih

DROGA d.o.o. SARAJEVO -
19 zaposlenih

DROGA d.o.o. SKOPJE -
21 zaposlenih

DROGA d.o.o. PRIŠTINA -
17 zaposlenih

DROGA d.o.o. BEOGRAD -
10 zaposlenih

DROGA LIVSMEDEL AB ŠVEDSKA -
9 zaposlenih

SANDRI S.p.A. ITALIJA -
32 zaposlenih

**AGRO - IMPEKS D.O.O.E.L.
SKOPJE** - 30 zaposlenih

V OKTOBRU PRAZNUJEJO OKROGLE OBLETNICE

30-letniki

Ana KREČ iz PC Gosad

Fiorela ZUDIČ iz PC Nova
tovarna

NAŠIM SLAVLJENCEM ČESTITAMO IN NAZDRAVLJAMO OB DELOVNEM JUBILEJU

Jubilejne nagrade se izplačujejo na podlagi 2. točke 44. člena Podjetniške kolektivne pogodbe družbe.

Dopoldne šef s kravato, popoldne "šef" v plenicah

Tekst in slika

Nataša Bazjak Cristini

V septembru in oktobru so se s porodniškega dopusta (po novem zakonu bi temu rekli starševski dopust) na delo vrnile kar štiri sodelavke. To so Diana Milivojević iz OE Uprava, Kristina Marsič iz OE Kadrovska služba, Sonja Ulrih iz OE Splošna služba in Natalija Marinkovič iz OE Finance.

Ker sama na to temo bolj malo vem in ker verjetno nisem edina, sem se odločila, da jih povprašam, kakšne občutke, doživetja in seveda izkušnje so dobile ob tako pomembnem dogodku, kot je rojstvo otroka. Odločila sem se, da vsem štirim postavim ista vprašanja in sicer:

- Prvi občutki ob pogledu na novo življenje?
- Ali bi izkušnjo ponovili?

Natalija Marinkovič

- Prva skrb, ki vas je zgrabila od rojstva dalje?
- Kdo je večji „nočni maratonec“ (oz. kdo teka ponoči)?
- Kako se vam je spremenilo življenje (čemu ste se morali odpovedati; kako ste se vi spremenili kot oseba)?
- Kakšen nasvet bi dali našim bralcem?

Prva, s katero sem opravila kratek intervju, je bila Natalija, ki je lani decembra postala mamica Eve Ane. Po kratkem uvodu, kjer mi je zaupala, da je Eva Ana sedaj že v vrtcu, kjer se veselo igra s svojimi sovrstniki, sva prešli na vprašanja. Prvega občutka se zaradi omotičnosti Natalija ne spomni. Vsekakor pa je bila srečna, da je vse v redu. O tem, ali bi izkušnjo ponovila, se trenutno še ne more odločiti. Pri tretjem vprašanju ni imela dvomov, saj ji je previjanje tako majhnega otroka povzročalo največjo skrb. Na vprašanje, kdo je večji nočni maratonec, pa mi je odgovorila, da je kar ona, saj očeka dela ponoči. Natalijino življenje se je spremenilo v celoti, vendar se ničesar ni odpovedala, postala je samo še bolj resna, odgovorna in delavna. Nasvet pa je naslednji: kljub naporom je odločitev poplačana.

Naslednja, ki si je vzela čas in mi zaupala svoje občutke, je bila Sonja. Lani septembra je rodila fantka Tea. Teo ni njen prvi otrok, saj ima Sonja še hčerko Kim. Bila je zelo presenečena, da se je v drugo rodil fantek, saj je bila prepričana, da bodo dobili še eno deklico. Pogojno bi ponovila izkušnjo - ob pogoju, da zadane sedmico na lotu! Še ko začneš

Sonja Ulrih

seštevati samo položnice iz vrtcev in jaslic, ugotoviš, da so otroci "drag špas". Sonjine prve skrbi po porodu so bile naslednje: pri Kim, ki je zgledala tako krhka in drobcena, jo je najbolj skrbelo, kako jo bo oblekla in previla, ne da bi jo poškodovala. Pri Teu, ki je ob rojstvu bil za eno konfekcijsko številko večji od običajnih novorojenčkov, problemov s krhkostjo ni imela, ostala pa je skrb zaradi oblačil, saj je imela doma vse oblekice pripravljene za še eno punčko v roza odtenkih. Glede nočnega maratona Sonja nima večjih problemov, saj načeloma oba ponoči kar dobro spita. Povedala je, da pravzaprav ni nič ostalo tako, kot je bilo. Po rojstvu otroka je morala malce redefinirati prioritete. Osebne želje so tako končale na zadnjem mestu, za katerega ponavadi zmanjka časa. Osebnost mora biti sedaj še bolj organizirana, včasih iznajdljiva in

Kristina Marsič

26

malo diplomatska, predvsem pa se je naučila zelo paziti, kaj in kako dela ter kaj govori, saj otroka "pobereta" vse, še posebej tisto, česar naj ne bi. Sonjin nasvet pa je naslednji: Otroci so sicer najlepša stvar na svetu, ampak toliko kot so lepi, znajo biti tudi naporni, zahtevni in nadarjeni za izsiljevanje (jaz bom tulil/a, dokler ne dobim...). Preizkušeno na lastnih otrocih.

Pri **Kristini** mi je bilo najlažje, saj mi je o svojih občutkih in izkušnjah nenehno poročala že v času porodniške. Vesel dogodek se je zgodil lani septembra, ko je Kristina postala Aleksova mamica. Njeni prvi občutki ob rojstvu otroka so bili občutki sreče, zadovoljstva, predvsem pa veliko veselja, da se je vse dobro izteklo in da je Aleks zdrav prijokal na svet. Ali mu bo štorclja prinesla sestrice oziroma bratca, še ni znano oziroma se mamica in očka še nista odločila. Kristino je

skrbelo, ali bo kos vsem novim odgovornostim, ki jih je dobila. Odkar Aleks spi v svoji sobici, je nočni maratonec očka. Kristinino življenje je sedaj postalo bolj pestro. Nasploh ji sedaj večkrat primanjkuje časa. Prej se je to dogajalo zelo poredko, tako da je dobra organizacija časa sedaj postala zelo pomembna. In na koncu še nasvet: Najlažje preмагаš ovire tako, da gledaš na stvari vedno pozitivno. Zelo pomembno je tudi to, da se starši z otrokom čim več ukvarjajo, se z njimi igrajo in pogovarjajo, saj se to pri otroku zelo pozna.

Diana se je na delo vrnila prva in zato že toliko bolj obremenjena in težko dosegljiva, tako da mi je zadnja odgovorila na vprašanja. Tako kot Sonja je tudi ona že drugič mamica. Ima starejšo hčerko Tjašo in sina Petra, ki je na svet pokukal septembra lani. Dianini prvi občutki so bili občutki olajšanja ob prvem joku, ki je pomenil, da je s Petrom vse v redu. Vsekakor so bili tudi pri njej občutki neskončne sreče. Izkušnja je bila za Diano zelo pozitivna, tako da jo lahko interpretiramo kot olajšanje za vse bodoče mamice. Skrbi pri Diani v drugo ni bilo več, saj se je pri Tjaši že vsega naučila, predvsem pa je spoznala, da se je velikokrat treba prepustiti lastnemu občutku, ob pogoju da imamo neko predznanje o otrocih. V nočnem maratonstvu so kar vsi štirje prvaki. Tudi Diana mi je potrdila (sedaj že dejstvo), da se ob tako pomembnem dogodku življenje popolnoma spremeni. Vse je treba prilagoditi otroku, saj je tudi namen porod-

Diana Milivojević

niške, da imaš dovolj časa za vzpostavitev pravega stika z otrokom in hkrati (kolikor ti otrok dopusti) tudi nekaj časa za počitek, saj so prvi meseci fizično kar naporni. Sedaj lažje razume določene stvari iz otroštva, ker jih s svojimi otroki ponovno podoživlja. Otroci so "majhne osebe", ki jih jemlje resno in niso nekaj, kar mora prilagajati sebi. Prvič v življenju mora postavljati pravila, ki so pomembna tako zanjo kot zanje. Na koncu pa še nasvet: Vsekakor se splača, saj se ves trud, ki ga vložiš v otroke, povrne.

Morda se še vedno ne bomo znali odločiti, ali je življenje po rojstvu otroka boljše ali ne, težje ali lažje, vsekakor pa drži, da je drugačno. Mamicam se zahvaljujem, da so mi zaupale svoje prve vtise in seveda izkušnje o tako lepem življenjskem dogodku, kot je rojstvo otroka. ●

Droga Portorož je že šesto leto generalni pokrovitelj Šolske košarkarske lige

Tudi letos smo se predstavniki podjetja udeležili slovesne otvoritve Šolske košarkarske lige, ki je bila 25. septembra v ljubljanskem kinocentru Kolosej.

Med predstavitvijo in po njej smo udeležencem priveditve točili dišečo kavo Barcaffe, poskrbeli pa smo tudi za degustacijo zdravih jedi, ki so jih za to priložnost pripravili v restavraciji Maestro.

Organizatorji projekta ŠKL so navzočim predstavnikom šol, pokroviteljem in medijem z videoprojekcijo najprej predstavili največje dogodke in dosežke iz pretekle sezone, v drugem delu projekcije pa so predstavili potek nove sezone in novosti, ki so jih vključili vanjo. Dogodek so s svojimi nastopi popestrili člani in članice plesnih in navijaških skupin, Sebastian ter Martin Strel.

Tudi Drogi so kot generalnemu sponzorju namenili ustrezno pozornost. Direktor prodaje Darko Lakovič je imel pozdravni nagovor. Predstavil je Drogo Portorož in njene blagovne znamke ter dosedanje sodelovanje s ŠKL-jem. Več o Šolski košarkarski ligi si lahko preberete na Drogini spletni strani www.droga.si pod rubriko sponzorstva.

(J.K.)

Julijski obisk študentov Poletne šole menedžmenta iz Ekonomske fakultete v Ljubljani. Z zanimanjem poslušajo predavanje Jožka Peterlina na temo Obvladovanje valutnih tveganj v Drogi.

Tudi v šolskem letu 2001/2002 je Droga svoje izkušnje in znanje delila s slovenskimi dijaki in študenti

Napetost, ki jo večina staršev in njihovih otrok občuti na začetku novega šolskega leta, počasi pada. Bolj ali manj so se že vsi prilagodili na jesenski ritem, ki ga označujejo predvsem ponovna vrnitev v šolske klopi in vse napornejši urniki. Seminarska pri biologiji, predstavitev pri podjetništvu, flavta, tečaj nemščine, nogomet ... Da imajo bodoči menedžerji, kuharji, raziskovalci, trgovci... polne roke dela, vsako leto občutimo tudi v Drogi. Za pomoč se namreč na nas obrača vse več šol, dijakov in študentov iz vse Slovenije.

Že vrsto let se uspešno povezujemo z Ekonomsko-poslovno fakulteto iz Maribora in z Ekonomsko fakulteto iz Ljubljane, z Visoko strokovno šolo za menedžment iz Kopra in z Visoko strokovno šolo za podjetništvo iz Portoroža, v manjši

meri pa tudi s Fakulteto za pomorstvo in promet, s Fakulteto za družbene vede, s Fakulteto za računalništvo in informatiko ter z Biotehnično fakulteto (smer Živilska tehnologija). Sodelujemo pri različnih projektih, včasih pa zanje organiziramo tudi obisk podjetja ali predavanja.

Pomagamo tudi posameznim prosilcem. Največkrat dijaki in študentje potrebujejo pomoč pri pridobivanju podatkov za seminarske in diplomske naloge. Na Drogino zeleno telefonsko linijo, za katero skrbi Marinka Milavec, prispe precej klicev. Povprašujejo predvsem po podatkih o proizvodnji in o blagovnih znamkah. Prava zakladnica podatkov je gotovo Drogina knjižnica. V vseh teh letih je Alenka Kubik redno shranjevala uporabne podatke in seminarske ter diplomske naloge. Tako je nastala zajetna zbirka gradiv, s katerimi lahko priskoči na pomoč še tako radovednemu študentu. V šolskem letu 2001/2002 sta ➔

← samo ona in Marinka z gradivi in informacijami pomagali več kot sto prosilcem.

Pogosto pa se po pomoč na študente obrnemo tudi sami. Delovne izkušnje preko študentskega servisa si je v

Drogi v preteklem šolskem letu nabiralo 234 dijakov in študentov, prakso smo omogočili 19 študentom in dijakom, pripravništvo pa je opravilo 16 oseb.

Medsebojno sodelovanje med

podjetji in prihodnjimi potencialnimi sodelavci oz. partnerji je nedvomno koristno, zato si želim, da bi v Drogi našli čas zanje tudi v tekočem šolskem letu.

(J.K.)

V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je Drogina pašteta "doživela" nekaj manjših izvozov v Grčijo, Alžir, Kuwait, Etiopijo in Egipt. Kartonček je bil opremljen z besedilom v arabskem jeziku. Ker smo kupcem zagotovili, da kupujemo surovino od dobavitelja, ki živali kolje po principih halal, niso postavljali kakšnih posebnih zahtev v tej zvezi. Izdelek je bil na teh trgih lepo sprejet in vse je kazalo, da se obetajo lepi posli. Žal je izvoz ovirala takratna "tozdovska" miselnost, ki je cenila le hitro prodajo in takojšen zaslužek, postopno prilagajanje tujim trgov (arabski kupci, zlasti alžirske vojaške oblasti, so namreč izrazili željo, da bi jim zagotovili dve ali tri različne gramature) pa se ji je -

spričo dobre prodaje na domačem trgu - zdela nepotrebna izguba časa. Ob koncu osemdesetih in na začetku devetdesetih let smo zato izgubili dragocene arabske trge; kar seveda ne pomeni, da jih ne bi mogli znova osvojiti, saj je medtem kakovost naših paštet

doživela pravi razcvet.

Gornji sliko paštet je posnel sodelavec Peter Fatur v nekem supermarketu v Adelaide v Avstraliji. Prva z leve je Drogina - "oblečena" v blagovno znamko avstralskega kupca.

(S.P.)

Dopust sem preživel ob nemirnih vodah slovenskega morja. Seveda so sestavni del dopusta tudi manjša opravila, še posebno, če dopustniške dni preživljaš v hotelu sosedovega sosedu. Slika, ki je pred vami, je nastala ravno med enim izmed takih opravil in sicer med pregledom "starih zalog". Krompir, ki rojeva krompir! To je bilo

zame veliko presenečenje, tako da sem moral prizor ovekovečiti, da bi ga lahko občudovali tudi drugi. Narava se je poigrala, meni pa ponudila priložnost za enkratno sliko. Vsak dopust prej ali slej mine, slike in spomini pa ostanejo.

Bruno Vojvoda

Priznanje za humanost

Saj ga vsi poznate - ali ne? Slika je nastala 14. oktobra letos in sicer med praznikom občine Piran in ob proslavi 150. obletnice piranskega pihalnega orkestra. Županja, gospa Vojka Štular, je ob tej priložnosti podelila nagrade nekaterim zaslužnim občanom, med katerimi je bil tudi naš nekdanji dolgoletni sodelavec Janko Novak, zdaj že upokojeni vratar-telefonist. Že štirideset let je krvodajalec, za kar je tudi prejel več kot zaslužen priznanje - ki pa

seveda ni prvo. V vseh teh letih je kar 119-krat daroval kri!

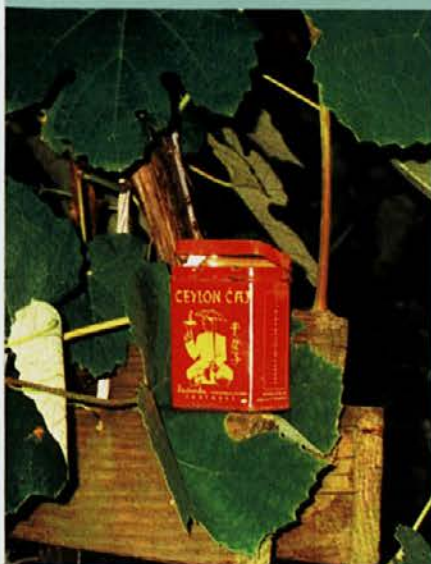
Prisostvovala sem podelitvi nagrade in mislim, da si Janko za

tako nesebična, humana dejanja zasluži tudi naše čestitke in občudovanje!

Jelica Stankovič

Kakovost, da te kap!

Gospa Ljudmila Jakl iz PC Gosad nam je poslala zanimivo sličico in pripisala: V domači shrambi sem našla škatlino za čaj, na kateri piše CEYLON ČAJ ZAČIMBA PORTOROŽ. Stara je približno 45 let, niti ne preveč zarjavela, opremljena z vsemi "ISO standardi". Pa naj še kdo reče, da Droga nima zgodovine!

Jesen, čas trgategv

Sedaj je v okolici PC-ja GOSAD lepo, vinogradi se blestijo v svojih spreminjajočih, zlatih barvah, vinogradi so polni trgačev grozdja, hitijo pobirat grozdje, pobirajo tudi vse druge pridelke. To je videti v vseh smereh okoli našega proizvodnega centra GOSAD, res je lepo.

V teh dneh se pečejo same dobrote, saj trgategv je velik praznik, kjer se zbere dosti ljudi (predvsem sorodnikov in tudi pri-

jateljjev), za dobro volje poskrbijo še kakšni pevci, ki jih ne manjka na nobeni trgatvi in pa gospodinjine dobrote. "Adijo shujševalna, ko si na trgatvi," marsikoga slišiš ob ponedeljkih, da "zajamra". "Kljub delu sem dobila kilo dve gor." - takrat veš, da bo ostala menza na pol prazna, saj je treba "dol vzeti", kar si pridobil ob koncu tedna.

Pridite in se prepričajte, kako lepo je pri nas in kako se lahko "zrediš", ne glede na to se boste radi vračali v naše kraje. (D.K.)

Vprašanje za oktobrsko številko

Kako se delijo sindikalna sredstva iz naslova članarine?

Odgovor:

Vprašanje sindikalne članarine in njene porabe je eno od pogostih vprašanj, ki jih zastavlja-jo predvsem tisti, ki želijo biti seznanjeni z delom organizacije, kateri pripadajo.

Delitev ter višino članarine v okviru sindikata družbe Droga d.d. in Obalne sindikalne organizacije - KS 90 oziroma organizacije kot celote ureja Pravilnik o finančno-materialnem poslovanju. Članarina se deli tako, da z dvajset odstotki razpolaga odbor dejavnosti oziroma sindikat družbe, z osemdeset odstotki pa regionalna organizacija - Obalna sindikalna organizacija, ki od tega zbirno odvaja trinajst odstotkov za republiško raven - Konfederacijo sindikatov 90, katere članice so vsi sindikati dejavnosti.

Način in programe uporabe sredstev sprejemajo organi sindikata s štiriletnimi programskimi smernicami ter letnimi programi dela in to na vseh treh ravneh - na republiški ravni je to kongres Konfederacije sindikatov 90 Slovenije, na regionalni Svet Obalne sindikalne organizacije, na ravni družbe pa Svet sindikata družbe Droga d.d.

V okviru take organiziranosti si v sindikatu družbe Droga d.d. OSO-KS 90 zagotavljamo:

- profesionalno delo in vodenje,
- strokoven pristop k reševanju problemov,
- pogajanja za podjetniško kolektivno pogodbo,
- ureditev-uskladitev

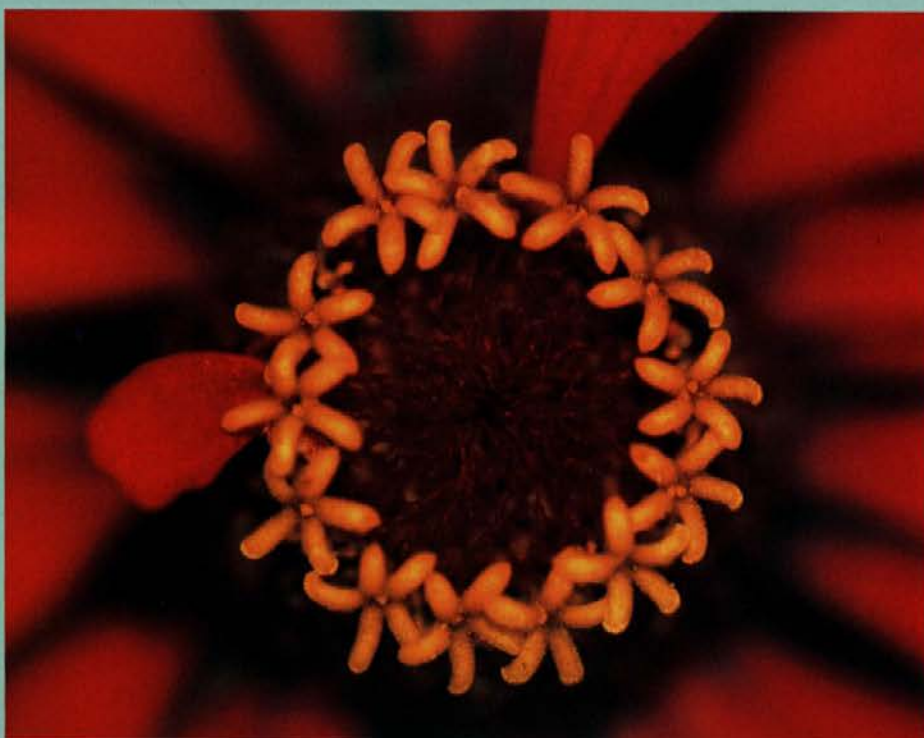
podjetniške kolektivne pogodbe in posameznih pravilnikov,

- povezavo od podjetja do nacionalne ravni (pogajanja za republiško pogodbo dejavnosti, sodelovanje pri razpravah glede nove delovne zakonodaje....),
- zaščito in varstvo pravic, ki izhajajo iz kolektivne pogodbe, zakonov in splošnih aktov,
- pomoč pri varovanju individualnih pravic iz delovnega razmerja,
- sprotno obveščanje članov o novostih in spremembah iz delovne zakonodaje ter reformah,
- solidarno denarno pomoč v primeru socialne ogroženosti in najemanja posojil,
- pravno pomoč v primerih:
 - sporov iz delovnega razmerja,
 - sporov s področja plač, nadomestil, materialnih stroškov,

- disciplinskih sporov,
- prenehanja delovnega razmerja,
- sporov iz varstva pri delu in izobraževanja v razmerju do delodajalca,
- uveljavljanja pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter socialno-varstvenih pravic.

Na osnovi letnih programov ter porabe sredstev se v okviru Sveta sindikata Družbe d.d. izdela vsakoletna bilanca prihodkov in odhodkov, kjer se na osnovi razprave izdela tudi program za naslednje leto. ●

Alenka Kubik

Računalniško upodabljanje in arhiviranje dokumentov

**Sandi Kosmina
Nelson Šorgo
Leon Makovec**

Pisarna brez papirja (paperless office) je verjetno težko dosegljiv ideal. V praksi pa lahko dosežemo velike prihranke že z zmanjšanjem tega materiala (less-paper), zato mora postati sistem za računalniško upodabljanje in arhiviranje dokumentov obvezna sestavina vsakega informacijskega sistema za upravljanje z dokumenti.

Računalniško upodabljanje in arhiviranje dokumentov (angl. imaging and archiving) predstavlja brez dvoma temeljno funkcijo oziroma osnovni podsistem v celovitem sistemu za upravljanje dokumentov. Brez učinkovitega zajema (skeniranja) in arhiviranja dokumentov imamo opravka zgolj z nekakšnim evidenčnim sistemom, ki se od "ročnega" dela razlikuje zgolj v tem, da se različne evidence o dokumentih nahajajo v računalniškem sistemu, dokumente same pa še

vedno fotokopiramo in jih prepisujemo, da lahko (počasi) krožijo in se izgublajo. Razmislimo torej o življenjskem ciklu (skeniranih) dokumentov. Ugotovimo lahko, da imamo v celotnem procesu opravljanja z naslednjimi, v bistvu ponavljajočimi se, fazami in/ali aktivnostmi:

- nastankom, oziroma kreiranjem dokumentov
- zajemom, vnosom podatkov v sistem za upravljanje dokumentov
- indeksiranjem podatkov
- arhiviranjem
- obdelavo (procesiranje) podatkov iz dokumentov
- distribuiranjem
- iskanjem, pregledovanjem in/ali popravljanjem

Na osnovi teh ugotovitev že lahko predvidimo temeljne funkcije, ki jih mora imeti ustrezna programska oprema:

- kontrola, nadzor delovanja skenerja in skeniranje samo
- kontrola kakovosti oziroma vidnosti dokumenta (gostota, kontrast, povečave)
- izboljšanje vidnosti ("čiščenje" ozadja) in vertikalno poravnavanje strani
- vpis dodatnih opomb in komentarjev, kot sestavni del

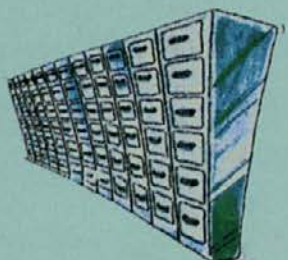
skeniranega dokumenta

- optično prepoznavanje znakov (OCR) in priprava podatkov za iskanje po polnem besedilu (Full Text Search)
- pregledovanje in seveda
- arhiviranje, oziroma pove-zljivost s podsistemom arhiviranja.

2. ZAKAJ SPLOH IMAGING?

Če pomislimo na naravo in način dela v praktično vseh sredi-nah, lahko povsem verjamemo podatkom, ki so jih v ZDA zbrale različne svetovne in razisko-valne organizacije (Coopers & Lybrand, Delphi Group, Nolan Norton Institute, AIIM, ipd.). Ti podatki so naslednji :

- 90% dokumentov, s katerimi imamo opravka vsak dan, je pomešanih.
- Zbiranje, razvrščanje in razpošiljanje dokumentov predstavlja 90% tipičnih opravil v pisarni.
- 7,5 - 15% dokumentov se izgu-bi in za njihovo iskanje pora-bimo 30% svojega časa.
- Stroški za hranjenje informacij na papirju znašajo \$4,55/MB, na optičnem disku \$0,06/MB.
- V podjetjih naredijo povprečno 19 kopij istega dokumenta
- Podjetja hranijo 90% svojega znanja na papirjih in s pre-hodom na elektronsko obra-vnavanje dokumentov lahko zmanjšajo obseg arhiva za 60-80%.
- 5% od vseh stroškov z arhiviranjem dokumentov pred-stavlja oprema, 20% prostor in ➔

- ← kar 70% odpade na plače.
- Stroški dela za arhiviranje vsakega dokumenta znašajo \$20, za iskanje založenih \$120 in kar \$250 za "restavracijo" podatkov iz izgubljenega dokumenta.

OSNOVNE FUNKCIJE RAČUNALNIŠKEGA UPODAB- BLJANJA IN ARHIVIRANJA

3.1. Zajem dokumentov = SKENIRANJE

S skeniranjem dobimo na zaslon sliko dokumenta in s tem smo naredili prvi korak v sistemu računalniškega upodabljanja in arhiviranja. Dokument v grafičnem formatu lahko opremimo z dodatnimi podatki na različne načine. Posamezne dele lahko obarvamo s poljubnim tonom, dopišemo ali narišemo opombe ali dodatna pojasnila in vnesemo attribute, oziroma ključne besede, ki nam kasneje olajšajo iskanje posameznega dokumenta. Ko je dokument ustrezno shranjen, je že (lahko) na voljo vsem sodelavcem v lokalnem ali razprostranjenem omrežju.

**NOBENIH FOTOKOPIJ, NOBENE-
GA POŠILJANJA PO FAXU ALI
PO POŠTI, NOBENIH ZAMUD
ALI IZGUBLJENIH DOKU-
MENTOV...**

3.2. Optično prepoznavan- je znakov = OCR

OCR (Optical Character Recognition) je postopek, ki nadomesti "ročno" delo pri vnosu podatkov. Preprosto povedano gre za proces prepoznavanja posameznih znakov, s pomočjo katerega iz slike dokumenta v grafičnem načinu dobimo podatke v tekstualni obliki. Proces razpoznavanja znakov lahko izvajamo za celoten dokument ali pa samo za izbrane segmente oziroma dele dokumenta.

3.3. Pretok dokumentov = WORKFLOW IN FORMS PRO- CESSING

Vsak sistem za računalniško upodabljanje in arhiviranje dokumentov dobi pravo vrednost in začne dajati resnične učinke šele potem, ko zagotovimo kontroliran in hiter pretok dokumentov (t.i. workflow). Praktično gre za to, da definiramo posamezne vrste dokumentov in določimo t.i. sheme informacijskih tokov, oziroma način kroženja dokumentov med delovnimi skupinami in uporabniki. Ob pravilni in sistematični uporabi (enega od) tovrstnih orodij lahko zgradimo nekakšen operacijski sistem za nadzor organiziranosti in opravi poslovnega sistema. S pomočjo takšnega sistema potem lahko izvajamo ne le razporejanje opravi, temveč tudi nadziramo, koordiniramo in korigiramo posamezne faze v delovnih procesih med posamezniki in/ali delovnimi skupinami.

3.4. Arhiviranje (skeni- ranih) dokumentov

Arhiviranje (skeneranih) dokumentov lahko opredelimo kot zadnjo fazo, vendar lahko brez

zadržkov zatrdimo, da gre za najpomembnejši del sistema za celovito upravljanje z dokumenti. Pri velikem številu dokumentov, s katerimi se srečujemo iz dneva v dan, igra najpomembnejšo vlogo ustrezen sistem za arhiviranje, saj je praktično nemogoče "ročno" slediti vsem (skeneranim) dokumentom, oziroma datotekam. Stopnja odvisnosti od arhiviranih dokumentov, ki predstavljajo zaključene procese, je v posameznih poslovnih sistemih seveda različna; odvisna predvsem od dejavnosti, oziroma narave in organiziranosti poslovnih procesov. Verjetno pa bi težko našli področje, za katerega bi lahko mirno zatrdili, da v kasnejših obdobjih ne bodo nikoli več potrebovali prav nobenih (arhiviranih) dokumentov.

Zaradi večjih potreb po diskovnih kapacitetah so že davno pred pojavom osebnih računalnikov razvili in uporabljali posebne programske produkte, ki so omogočali hierarhično arhiviranje podatkov oziroma datotek (Hierarchical Storage Management). Večnivojski sistem arhiviranja si lahko organiziramo tako, da določimo hierarhični vrstni red pomnilniških medijev, na osnovi katerega potem HSM razvršča/arhivira datoteke glede na stopnjo uporabe oziroma glede na frekvenco dostopa. Pri tem je najpomembnejše to, da uporabnikom ni treba skrbeti (voditi evidence) za to, na katerem mediju se posamezna datoteka nahaja, temveč jih HSM sam predstavlja po nivojih (trdi disk, izmenjalnik, zunanje ➔

enote, ipd.). Na ta način je onemogočeno tudi sicer pogosto izgubljanje dokumentov in/ali njihovo nepotrebno fotokopiranje za primer, ko isti dokument hkrati potrebuje več uporabnikov.

HSM sistem v bistvu simulira klasične metode arhiviranja, pri katerih imajo uporabniki na svojih mizah najbolj aktualne dokumente, medtem ko so starejši nahajajo v omarah ali v kletih. Razlika med ročnim in avtomatičnim sistemom je v tem, da uporabniku ni treba skrbeti niti za iskanje in dostavo dokumentov (iz arhiva), niti ne za njihovo pospravljanje (nazaj v arhiv).

NA TA NAČIN PREPREČIMO POGOSTO IZGUBLJANJE DOKUMENTOV IN/ALI NJHOVO NEPOTREBNO FOTOKOPIRANJE ZA PRIMER, KO ISTI DOKUMENT HKRATI POTREBUJE VEČ UPORABNIKOV.

Slika predstavlja;
Vrh piramide je (lokalni) disk HSM strežnika

Tu se nahajajo najbolj aktualni podatki; tj. najnovejši, pa tudi tisti, ki jih uporabniki najpogosteje uporabljajo. Odzivni časi so tu najkrajši. V tem delu piramide je najmanj prostora Gre za najdražji pomnilni medij.

Za drugi nivo (lahko) uporabimo enega ali več diskov (oz. volumnov) v datotečnem, oziroma mrežnem strežniku.

Odzivni časi pri dostopanju do teh podatkov so le malenkost slabši, ker mora HSM "poiskati" ustrezno datoteko in jo potem posredovati uporabniku.

Tretji nivo je izmenjalnik MO-diskov.

Dostop do podatkov je še vedno avtomatičen, tj. brez posegov operaterja, vendar se dostopni časi lahko že opazno podaljšajo; še posebej v primeru, ko več uporabnikov zahteva datoteke z različnih MO diskov.

Četrti nivo so samostojne enote za MO - diske, s pomočjo katerih

postopoma nastaja t.i. "off-line" arhiv.

Dostop do teh podatkov že ni več avtomatičen, ker mora operater ročno zamenjevati posamezne MO diske, ki se nahajajo na petem nivoju oziroma v omari.

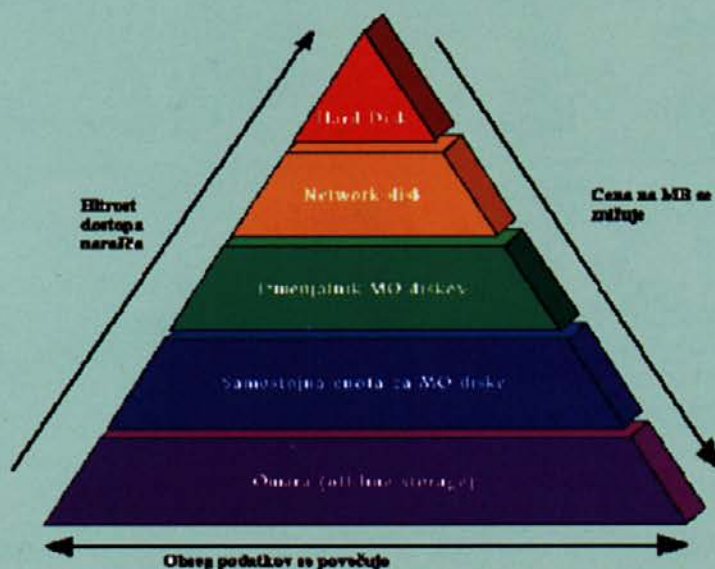
Peti nivo je omara z MO diski

Seveda pa lahko HSM-sistem oblikujemo na različne načine in s poljubnim številom nivojev - odvisno predvsem od tega, za kolikšen obseg podatkov moramo zagotoviti minimalne odzivne čase in dostopnost brez operaterjevih posegov (zamenjava MO-diskov).

Pri konfiguriranju HSM-sistema si pomagamo z analizo trenutnega obsega in napovedjo predvidenega števila podatkov ter izračunom vsaj približne potrebne kapacitete pomnilnih medijev na posameznem nivoju.

Izbrati ustrezno programsko opremo za HSM ni najbolj preprosta stvar, saj smo v večini primerov vezani na podsistem, ki je vkomponiran v celoten sistem za računalniško upodabljanje in arhiviranje dokumentov.

Neprimerno izbran HSM v začetku sicer ne bo povzročal nobenih težav, vendar bo kasnejše reševanje problemov prav gotovo zelo draga pustolovščina; še posebej, če boste ugotovili, da bo potrebno programsko opremo (skoraj) v celoti zamenjati. Res je tudi to, da je programska oprema vedno cenejša, vendar k ceni licenc prištejete še stroške za izobraževanje in uvajanje uporabnikov in seveda za konverzijo podatkov iz starega v nov sistem. ●

Razpis za zimske dopustniško - praznične dni

od 1.11.2002 do 31.5.2003 v počitniških stanovanjih DROGE d. d.

KANINSKA VAS BOVEC

Apartma za 6 oseb,
dvosobno stanovanje, 4.300 SIT / nočitev, DDV vključen
Apartma za 4 osebe,
enosobno stanovanje 3.600 SIT / nočitev, DDV vključen

MAREDA Novigrad, Hrvaška

Apartma: spalnica, dnevna soba,
čajna kuhinja s popolno opremo,
sanitarije, dva manjša balkona 4.300 SIT / nočitev, DDV ni

LOPARI Mali Lošinj, Hrvaška

Apartma: dve spalnici, kuhinja,
sanitarije, balkon 5.200 SIT / nočitev, DDV ni

Interesenti za najem navedenih počitniških stanovanj izpolnite obrazec PRIJAVA ZA POČITNIKOVANJE, ki ga dobite v tajništvu PC, pri vodjih izmene ali pri tajnicah v skupnih, štabnih in skupnih službah DROGE d.d. .

ROK ZA DOSTAVO IZPOLNJENE PRIJAVE JE:
31. 10. 2002

Komisija za počitnikovanje bo predlog RAZPOREDA za najem počitniških stanovanj objavila najkasneje do 15.11.2002.
(Razpored za najem stanovanj je istočasno rezervacija, ostale proste termine lahko izkoristimo po želji). ●

Moja duša je židane volje, kot bila bi pila kraški teran (O. Župančič)

Tekst in slika

Manuela Ferenčič Meden

Na Krasu vinogradniki iz grozdja sorte refošk vsako jesen stiskajo bleščeče temne jagode v teran. Že Valvasor je v Slavi Vojvodine Kranjske napisal, da pomanjkanje lesa in čiste vode Kraševcem nadomešča vino. Letos bo vina zaradi toče, ki je pustošila po Krasu, občutno manj in bo zato toliko bolj dragoceno. Ob bližajoči se pretvorbi mošta v vino, ki se zgodi na dan sv. Martina, se spodobi, da nekaj napišemo o vsestranski koristnosti in uporabnosti terana - tudi v zdravilne in kulinarčne namene.

Teran in njegove posebnosti

Teran je avtohtono slovensko vino, pridelano iz sorte refošk. Ista sorta daje v Slovenski Istri vino refošk, na Krasu pa zaradi ostrejšega podnebja in bogate zemlje terre rosse ista sorta daje vino teran. V kraški zemlji je veliko železa in silikatov.

Posebnost terana se kaže v živahni, intenzivni karminasto rdeči barvi, ki jo okrepi večja vsebnost kislin. Njegov vonj nas spominja na maline, rdeči ribez ali druge gozdne sadeže. Teran odlikuje tudi visok ekstrakt.

Vino ne dosega visoke alkoholne stopnje (le od 9,8 do 11,8 vol%), ima pa značilno višjo koncentracijo skupnih kislin od (7 do 10 g/l).

Zdravilnost terana

Rimski zgodovinar Plinij je zapisal, da je cesarica Julija, žena cesarja Avgusta, svojo visoko starost 82 let pripisovala uživanju

vina "pucino", ki so ga pridelovali na kamnitih gričih nedaleč od izvira Timave, to je na kraški planoti.

V zadnjih 15 letih je bilo tudi z medicinskimi raziskavami potrjeno, da so rdeča vina zdravilna, zato se je povpraševanje po teh vinih tako na svetovnih trgih kot tudi pri nas povečalo. Znan je francoski paradoks - Francozi imajo v povprečju za 10% višjo vrednost holesterola v krvi kot Američani, kljub temu pa imajo Američani trikrat več boleznih srca in ožilja kot Francozi. Ta fenomen so pojasnili z zmernim uživanjem rdečega vina. Na organizem pozitivno delujejo polifenoli, ki jih v rdečih vinih ne manjka. Študija, opravljena na kalifornijski univerzi, je dokazala, da ima tisočkrat razredčeno vino precej večjo sposobnost antioksidativnega delovanja na LDL (škodljivi holesterol) kot vitamin E, ki je veljal dotlej za najboljši antioksidant.

Sestava flavonoidov (spadajo k polifenolom) v rdečem vinu je sledeča: 20% je katehinov, 10% pa antocianov. Katehin se dobro absorbira iz črevesja, učinkuje kot odstranjevalec prostih radikalov in antioksidant ter preprečuje oksidacijo maščob. Antociani dajejo vinu rdečo barvo.

Teran ima vse dobre lastnosti rdečih vin, poleg tega pa je eno

izmed rdečih vin, ki vsebuje največ aminokislin in skupnih fenolov.

Da je teran skoraj že zdravilno vino, so potrdile tudi raziskave naših znanstvenikov. Potrjeno je bilo tudi manjše obolenje za srčno-žilnimi boleznimi na kraško-obalnem področju, kar gre pripisati v veliki meri tudi večjemu uživanju zelenjave in sadja na tem področju.

Bogata mineralna in kislinska sestava terana je naravni "pripomoček" pri zdravljenju in delovanju prebavil, pri pomanjkanju teka, spanja, telesne oslabelosti in krvnega obtoka. Kisline v teranu raztapljajo škodljive snovi, ki se kopičijo v črevesju, žolčniku, ledvicah, jetrih. Fosforjeva kislina in železo, ki ju vsebuje teran, pospešujeta nastajanje rdečih in belih krvnih teles. Torej lahko teran pomaga tudi pri zdravljenju slabokrvnosti.

Sestavine terana vplivajo na nemoteno delovanje srca, dajejo prožnost ožilju, pri zmernem pitju pa se manjša možnost rakastih obolenj.

Teran v naši kuhinji

Teran tradicionalno družimo s kraškim pršutom, to druženje pa ne velja samo za klasične narezke pršuta, ki ga poplaknemo s kozarčkom terana. Že naši predniki so imeli bujno domišljijo ➔

Primerjava količin nekaterih sestavin terana in merlota:

KAZALNIK	KRAŠKI TERAN	MERLOT
Aminokisline v moštu g/l	2586	-
Antociani v vinu mg/l	656	175
Aminokisline v vinu (mg/l)	2326	335
Fe v vinu mg/l	0,38	-
Skupni fenoli v vinu mg/l	1845	660

36

◀ pri uporabi terana v kuhinji. Ker je teran veljal za zdravilno in krepčilno vino, so ga uporabljali pri pripravljanju malic ob težkih kmečkih opravilih. Iz teh časov izvira mnogo enostavnih receptov za jedi, ki jih pripravljamo s teranom.

Kulinarične specialitete s teranom

KRUH S PANCETO

Rezine kruha popečemo na oljčnem olju. Posebej pocvremo panceto, jo položimo na rezino kruha in vse prelijemo s teranom.

TERANOVA SUPA

Rezino kruha popečemo na maslu, da močno porumeni z obeh strani. Nato jo damo v globok krožnik, prelijemo z 2 dl terana, posujemo s sladkorjem in jemo z žlico.

Ali:

Rezino starega kruha namočimo v mleku in v stepenem jajcu in ocvremo. Posujemo s sladkorjem in nato prelijemo s teranom.

Ali:

Rezino starega kruha namočimo v teranu, jo povaljamo v razžvrkljanem jajcu in ocvremo na vročem olju. Ocvrto posujemo s sladkorjem.

KUHANA JAJCA V TERANU

Trdo kuhana jajca in čubulo narežemo na koščke in jih damo v teran. Ko pomešamo, dodamo še malo olja in soli. Ponudimo hladno.

HREN S TERANOM

4 žlice naribanega hrena zmešamo s pol decilitra terana, oljem in soljo.

Druženje terana z Droginimi izdelki

TERANOV TOČ

Toč ali točanje je jed, v katero pomakamo kruh ali polento. Toč pripravljamo lahko na različne načine.

Teranov toč s polento in pršutom

Na oljčnem olju pocvremo pršut in ga zalijemo s teranom. Ponudimo s polento.

Enostavni ali šutast toč

Na olju prepražimo seseklano čebulo, drobtinice, prilijemo malo vode in terana. Tudi k temu toču se lepo prilega polenta.

TERANOVA OMAKA

V sok, ki ostane pri peki pečenke, damo sesekljan česen, rožmarin, brinove jagode, koščke pršuta, zalijemo s teranom in pokuhamo. K taki omaki seveda sodi katerakoli kaša ali polenta iz Zlatega polja.

KRAŠKA RIŽOTA

Na oljčnem olju prepražimo česen, ga odstranimo in nato pocvremo še koščke pršuta ali pancete. Dodamo riž, ga malo popražimo, zalijemo s teranom in do konca pripravimo kot običajno rižoto. Vejica rožmarina ne bo odveč.

Vsi navedeni recepti se obnesejo tudi z drugimi rdečimi vini. Pretiravanje ni dovoljeno, raje se držite reka:

Naj bo refošk ali teran, spijmo ga en kozarček na dan. ●

Vtisi iz Berlina

***Tekst in slika
Maruška Lenarčič***

Kdo se ne spomni dogodka, ki je zaznamoval leto 1989: padec berlinskega zidu ter s tem ponovno združitev obeh Nemčij v eno državo in Berlina v eno mesto - prestolnico največje države v Evropi?

S trenutkom, ko je "Bundestag" odločil, da se parlament in vlada preselita nazaj v Berlin, se je začela prenova prestolnice, ki poteka že trinajst let in ne kaže, da je ne bo prav kmalu konec. Cilj prenove je zopet povezati oba dela mesta, ki ju ločijo neizrabljena in opuščena območja ob nekdanji meji.

Zato je obisk Berlina, po vseh teh letih obnove in sprememb, še kako mikaven. A pisati o vtisih iz tako velikega mesta je vse prej kot lahka naloga. Zakaj, je jasno že iz nekaj osnovnih podatkov o njem:

BERLIN leži ob reki Spree nedaleč od njenega izliva. Ima

Berlinska stolnica - vernikom zatočišče, turistom galerija umetnin in razgledna točka.

3.500.000 prebivalcev in se razprostira na 889 kvadratnih kilometrih. V njem je veliko rečnih prekopov, v okolici pa več ledeniških jezer, ki s prelepo okolico nudijo Berlinčanom veliko možnosti za rekreacijo.

V vodiču je navedeno, da je v Berlinu 170 muzejev, 200 umetnostnih galerij in več kot 150 dvoran, da ne govorimo o 250 razstavah na dan, o množici znanstvenih in izobraževalnih institucij itd. Torej ni čudno, da

ponuja ogromno krajev za ogled. Da si ustvariš vsaj bežno sliko o mestu v nekaj dneh, je izbor še kako težak.

S katerekoli strani gledam, se stalno vračam na dve bistveni ugotovitvi: Berlin je mesto spominov, želijo mu povrniti nekdanjo moč in veljavo (jim bo to uspelo?). **Zato nastaja mesto za 3. tisočletje.**

O tem smo se prepričali, ko smo obiskali **parlamentarno zgradbo, Reichstag**, se z ➔

Reichstag - simbol oblasti

Kipar Gottfried Schadow še zdaleč ni slutil, da je s četverovprego na Brandenburških vratih postavil spomenik spravi dveh svetov.

Charlottenburg doživlja usodo večine vladarskih dvorcev: včeraj trdnjava oblasti, danes muzej...

38 < dvigalom popeljali do razgledne ploščadi stolnice (**Berliner Dom**), odkoder je čudovit razgled na metropolo v nastajanju. Od tu so se nam pogledi ustavili na zelenem področju **parka Tiengarten**, pa na še nedograjeni vladni četrti ter presenetljivo

modernih stolpnicah iz stekla in betona na trgu **Postdamer Platz**, kjer nastaja nov poslovno - trgovski center, ki se zvečer spremeni v velikansko zabavišče.

V osrednjem delu, obdanem z zgradbami bank in veleposlaništev stojijo

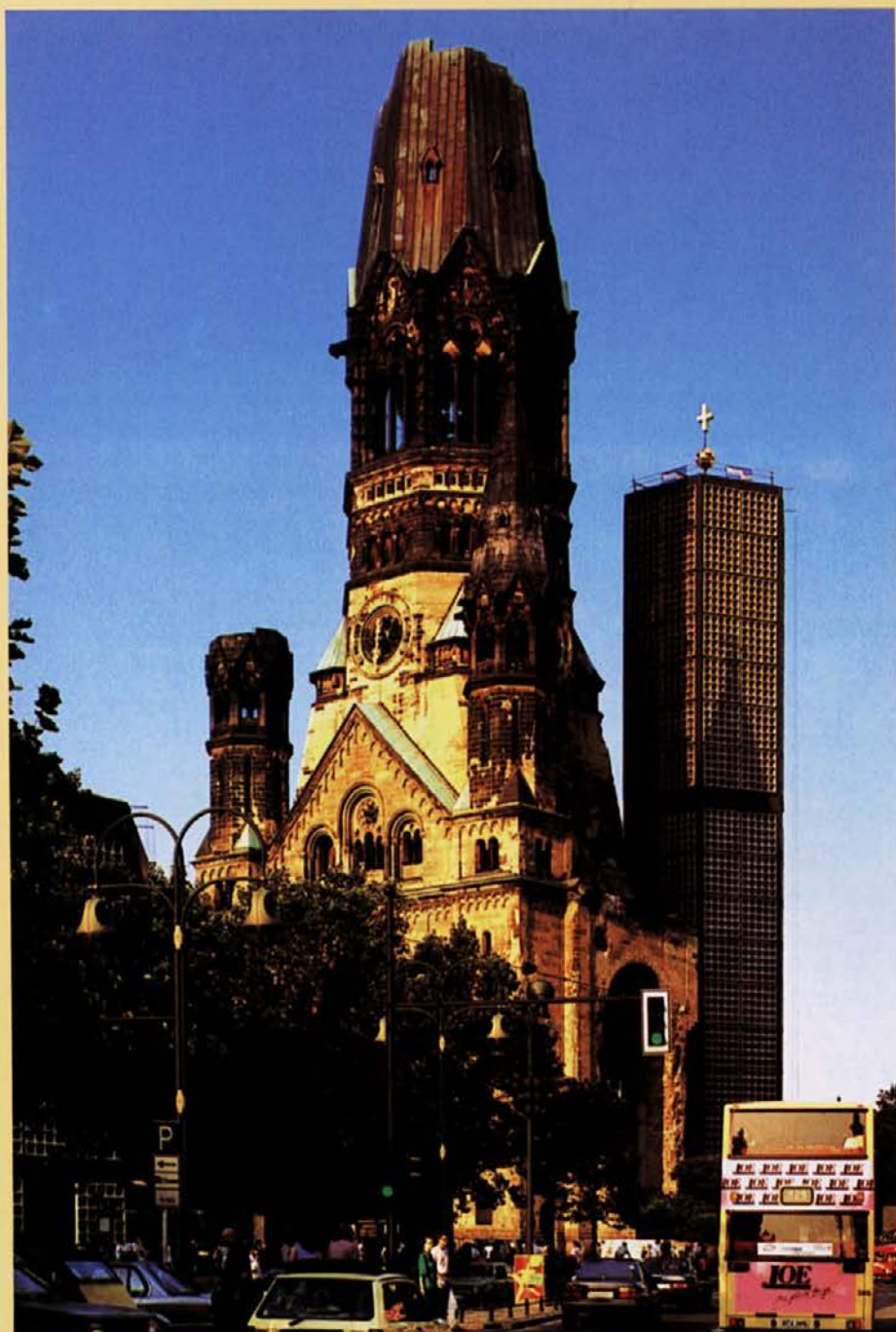
Bradenburška vrata (na katerih so ob mojem obisku ravnokar zaključevali dvoletno restavratska dela) s popolnoma obnovljeno dolgo ulico s trgovskimi centri, uradi in luksuznimi hoteli.

Bradenburška vrata, ki so jih postavili v 18. stol. kot skromna vrata, ki naj bi označevala zahodno mejo, danes simbolizirajo spravo med Vzhodom in Zahodom.

Nepozaben je vtis **Muzejskega otoka**, kjer je kar pet velikanskih muzejev (trenutno dva renovirajo). Pravi biser med njimi je **Pergamonski muzej**, kjer se težko odločiš, kateri eksponat je najimenitnejši. Ali je to Pergamonski oltar ali tržna vrata iz Mileta (oboje so nemški arheologi izkopali v Turčiji), ali so to vrata iz Babilonije z bleščečimi barvnimi opekami in iz glazirane keramike. Hkrati pa se ti postavi ➤

Geometrično oblikovan francoski park po lepoti niti do kolen ne seže kraški gmajni...

Viljemova cerkev priča o tem, da človeška ustvarjalnost zmeraj preživi udarce norosti in nasilja.

◀ spet vprašanje, ki me muči že trideset let: ali vse to res spada v ta muzej, ali bi morala vse to občudovati na mestih njihovega nastanka.

Prehojeno zgodovinsko pot Nemčije je čutiti na vsakem koraku.

Kako je rasla moč pruske dinastije Hohenzollerjev smo podoživljali ob ogledu dvorca **Charlottenburg** in ob sprehodu po geometrično oblikovanem francoskem parku. Na čase nacističnega režima nas je opozoril obisk razstave **Topografija**

terorja, postavljena na kraju, kjer je imela glavni sedež Hitlerjeva tajna policija, gestapo.

V spomin in opomin na 2. svetovno vojno, ko je bilo mesto zaradi bombardiranja spremenjeno v eno samo ruševino, so pustili ostanke **Viljemove cerkve**. Po naključju je ostala lupina zvonika skoraj cela.

Ostanki berlinskega zidu spominjajo na še nedavne krute čase Berlina; zgrajen je bil leta 1961 zaradi množičnega odhajanja Berlinčanov z vzhoda na zahod.

Kaj pa vsakdanji življenjski utrip Berlina? Tega med kratkim obiskom skoraj ne doživiš in še manj spoznaš. Ko sem se v prostem popoldnevu predala pohajkovanju po enem od mestnih centrov, sem ugotavljala, da je poulično življenje podobno kot v vseh velemestih: gneče ne manjka, ljudje vseh mogočih ras in barv hitijo po vsakdanjih opravkih, tu in tam posebneži, potrošništvo na vsakem koraku, izložbe in trgovine ponujajo vse mogoče, potrebno in nepotrebno, vsepovsod gledaš poznane blagovne znamke, hamburgerjev ne manjka, množica avtov istih znamk kot doma...

In srečna sem, da sem spet doma, kjer lahko občudujem najlepši sončni zahod s Črnokalske stene, uživam v sprehodu po cvetočih kraških travnikih in občudujem jesenske žareče barve ruja in se v Gradišču iz Zlatega polja radostno zazrem v najlepši hrib na svetu - moj in naš Snežnik. ●

Skrivnosti deževnega gozda

Tekst in slike

Peter Fatur

Malce tesnobne misli so naju obhajale, ko sva v poznem popoldnevu plula preko rjavkasto zelene reke. Malo v pričakovanju, da se bo kje ob bregu vendarle prikazal krokodil, na katere so opozarjale table ob reki, malo pa zato, ker sva vedela, da se bo tu, v topli avstralski zimi, vsak hip začelo nočiti.

Onstran reke sva po ozki cesti, ukleščeni med gosto podrast mogočnih palm in košatih evkaliptusov, počasi nadaljevala pot v osrčje deževnega pragozda. Naposled se je iz teme pokazala medla luč prebivališča, ki sva si ga izbrala za to noč. Ime Krokodilja vas je veliko obetalo. Sicer pa kaj dosti izbire v krajih, kjer so mobilni telefoni in radijski sprejemniki nemi, nisva imela.

Iz skromne recepcije so naju napotili v bungalov, ki sva ga bolj slutila kot videla med drevjem in praproto. Pravzaprav je bil najin

Slika je nekoliko nagnjena, saj je bil fotograf že vnaprej pripravljen na beg - za vsak slučaj...

bungalov le ohišje iz lesenih tramov, dvignjeno na kolih kak meter nad zemljo, in prek katerega so bile namesto sten razpete mreže proti komarjem. Na sosednjih pogradih je že spalo nekaj popotnikov kot midva, nekateri nahrbtniki so izdajali že dolgomesečno odsotnost od urejenega doma.

Natanko ob enajstih je umolknil električni generator in gozd se je pogreznil v temo. Tišino pa je nenadoma pretrgal

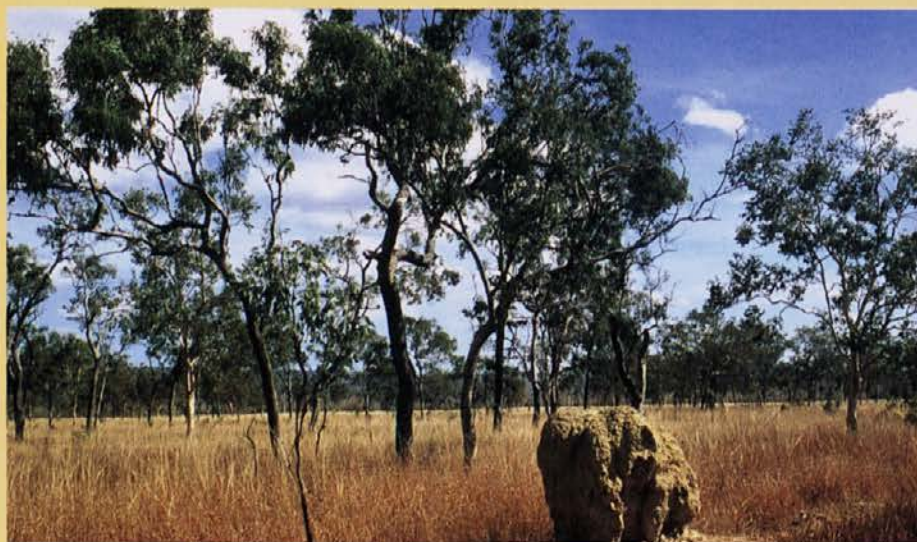
krik neznane ptice. V hipu se ji je pridružil orkester škrebajočih, vreščečih, prasketajočih, žvižgajočih, cvilečih ... česarkoli že pač.

Utrujenost je bila vseeno močnejša od vznemirjenosti in zaspal sem kot ubit.

Naslednjega dne je Katja nič kaj prijazno pogledala v jutro. Menda je celo noč tik ob naši koči, ali pa celo pod njo ... hodiло nekaj zelo velikega ... S počasnimi, zloveščimi koraki. Šnofalo, je rekla. Pa menda ja niso Avstralci za pustolovščine željne turiste uvozili levov in tigrov, sem se ji smejal.

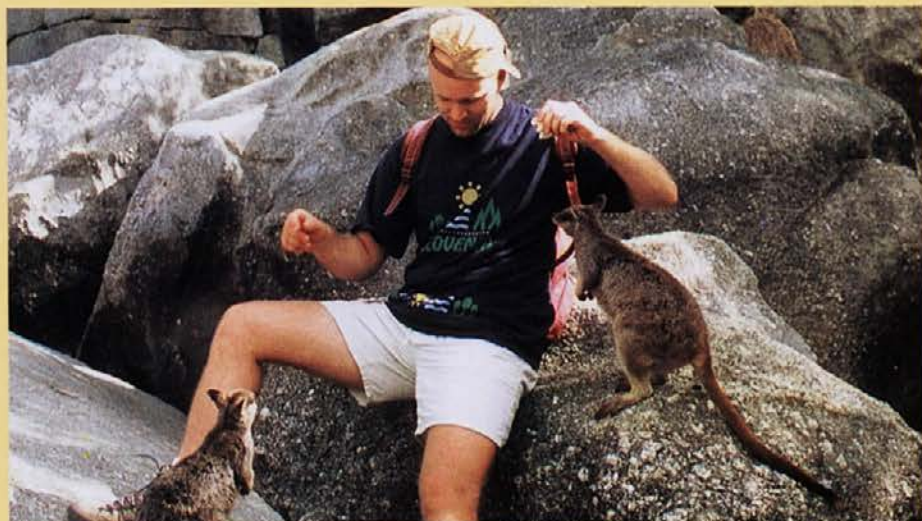
Čez nekaj trenutkov pa sem se na stopnišču koč iz oči v oči srečal z našim nočnim obiskovalcem. Kazuar, veliki črni ptič z mavrično glavo, je stikal za gozdnimi sadeži. Menda jih je v Avstraliji le še komaj kaj čez tisoč. Zrastejo meter in pol v višino in so pravzaprav čisto prijazni. Takole podnevi ...

Ena prvih poti v Avstraliji naju je vodila v živalski vrt. Za vsak primer, da ne bi nemara ostala brez srečanja s kengurujem. ➔

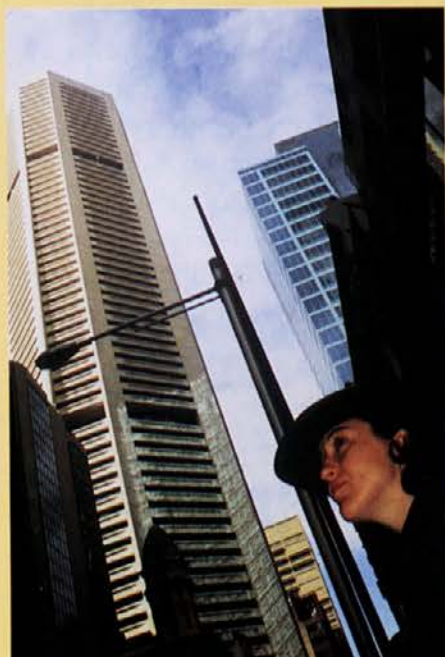

Mogočni evkaliptusi zanosno kipijo v višine in preplavijo popotnika s strmečim občudovanjem.

◀ Dan zatem pa sva v vodiču prebrala, da naj bi se v bližnjem kraju pogosto zadrževali pravi, tisti brez ograje. S ceste sva zavila na prašno rdečo pot, ki se je vila med redkim grmovjem in mogočnimi termitnjaki. Po kake pol ure vožnje sva se ustavila pri osamljeni farmi. Gospodarja sva vprašala po kengurujih. Ozrl se je proti soncu: Ob tej uri bi se lahko že kakšen pojavil. Upajoč, da nama bo sreča naklonjena, sva stopila med kamnite sklade, ki so bili razmetani po pokrajini.

Težko je reči, kdo je bolj radoveden: Peter, ki prvič vidi kenguruje, ali kenguruja, ki prvič vidita Slovenca.

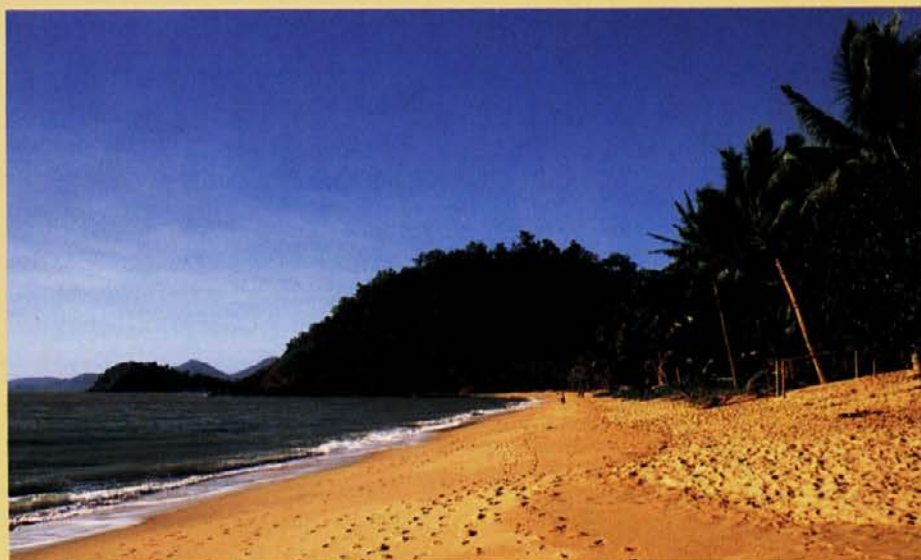

Katja v senci nebotičnikov.

Nenadoma se iz špranje pokaže smrček. In še eden. In še eden. Čez nekaj trenutkov je okoli naju vse poskakovalo. Mali skalni kenguruji so najprisrčnejša bitja na svetu. Nekaterim so iz vreč plašno kukali mladiči. Včasih se je kateri opogumil in se splazil na plan. A ne za dolgo, le en nepreviden gib in ... hopla, nazaj v varno malho.

Ko se na rdeče osrčje avstralske celine spusti noč, se začne predstava, vredna neskončno dolge poti do tod. Druga za drugo se začnejo prižigati milijarde zvezd. Čez nebo se razpne mlečnobeli trak Rimske ceste, nad južnim obzorjem posije Južni križ, simbol Avstralije. Toliko zvezd in tako blizu ni moč videti nikjer na svetu. Ob tem se spomniš zgodbe o vase zaverovanem Evropejcu, ki se je

hotel pred tukajšnjimi domačini postaviti z dosežki zahodne civilizacije. Bili smo že na luni, jim je rekel. Kaj pa je to takega, se je začudil Avstralec; naš šaman gre tja dvakrat na teden. ●

Tuja morja in obale - večne sanje nemirnih popotnikov...

Iz dnevnika počitniške prakse

(Četrto nadaljevanje.
Verodostojnost vsebine
preverjena.)

S.P.

Julij, 198X

42 Opažam, da so zaposleni v tem podjetju silno pozabljivi. Če drugod ljudje založijo kakšen predmet ali pozabijo vzeti s seboj dežnik, ko se odpravijo iz službe, pa tukaj založijo in pozabijo kar na svoje sodelavce! O tem sem se prepričal že nekajkrat, ko sem pri jutranji kavi poslušal njihove pogovore. Tako se je zgodilo, da so v Parizu odprli sejem embalaže in vodstvo je zapovedalo delavskemu svetu, naj odobri službeno pot zaposlenim, katere je vodstvo predlagalo po treznem preudarku. (Pa je jutranji kavni krožek ugotovil, da preudarek že ni mogel biti trezen, saj so se o tej službeni poti menda pogovarjali za šankom po malici, se pravi v času, ko nihče iz tiste družine ni več sposoben sesti za volan.) No, in so krenili na pot - menda jih je bilo natanko ducat: nekaj direktorjev tozd, štiri tajnice in referent za ljudsko obrambo. In si mislite, koga so v naglici pozabili vzeti s seboj? Referenta za embalažo, edinega, ki bi imel na sejmu v Parizu kaj početi! Ena od članic kavnega krožka je izjavila, da se temu sploh ne čudi in da je embalažer sam kriv, če ga niso vzeli s seboj. Naj bi se bil vpisal v partijo, ko so ga povabili, pa mu Pariz ne bi ušel!

Podobna pozabljivost se je pripetila v času, ko je bil v Koelnu sejem prehrane: majhen

avtobus je tjakaj popeljal dvaindvajset zaposlenih, doma pa so pozabili vodjo izvoza gotovih izdelkov, ki se menda zelo trudi, da bi kaj prodal v Nemčijo. Pa je kavni krožek tudi tokrat poznal pravi vzrok, da je imenovani gospod ostal doma: bil je edini, ki je govoril nemško in edini, ki se ni rinil v nobenega od internih klanov. To o klanih mi ni bilo čisto jasno in sem vprašal, če je v podjetju morda zaposlen kakšen Škot, ki zbira okrog sebe somišljenike. Prav neumno so se režali in odvrnili, da Škotov sicer ni pri nas, da pa je kar precej takih, ki se naredijo Francoze, kadar je treba poslati pravega človeka na pravo mesto.

Še bolj žaltava pa se je pripetila v tozd Y, ko so uvažali zapiralni stroj: izkazalo se je namreč, da so ob priliki službene poti v tujino pri naročilu stroja pozabili poudariti, naj bo sestavljen tako, da bo izdelke zapiral s pokrovčki za lahko odpiranje. Potem pa je prišlo na dan, da se jim o tej možnosti nikoli prej ni niti sanjalo in da torej v bistvu ni šlo za

pozabljivost pri naročilu. Šlo je namreč za pozabljivost, o kateri govorim: v ekipi, ki se je odpravila v tujino kupovat stroj, so bili direktor tozd, finančni direktor, direktor podjetja, ki bi bilo pripravljeno izdelke kupiti, njegova teta in dva politična funkcionarja. Pozabili pa so vzeti s seboj tehnologa, ki je že dolgo poudarjal nujnost zapiralnega stroja za izdelke z lahkim odpiranjem in ki je edini vedel, kaj naj bi sploh šli kupovat ti raztreseni tovariši. Vprašal sem kavni krožek, kaj oni menijo o tem: je bila kriva pozabljivost ali kaj drugega? In je kavni krožek v en glas odvrnil, da je kriv tehnolog sam; menda je preveč razgledan in prepogosto opozarja na napake svojih nadrejenih...

Čez nekaj dni si nisem mogel kaj, da o teh dogodkih ne bi spregovoril s tovarišem, v čigar pisarni gostujem kot praktikant. Po svoji čudni navadi se je najprej zahehetal, nato pa mi je resno svetoval: "Če hočeš v življenju kaj doseči, si nabiraj znanja pri pozabljenih in se uči dobro živeti od pozabljivcev!" Najbrž mi je hotel namigniti, da je od vseh bolezni še najboljša skleroza. ●

NAGRADNA
KRIŽANKA ŠT. 10

DROGA

SESTAVIL:
JOŽE
BORKO

LUKA V
IZRAELU

SKUPINA
14. ELE-
MENTOV

MALIK

VOJVO-
DINEC

SESTAVNA
SINTETIČNIH
ZDRAVIL
DETE

DVOJNA
POTEZA
PRI SAHU

ETILNI
ALKOHOL
VINSKI CVET

GRČIJA
GRSKA
GOZDNA
NIMFA

POD
PREBIVALKA
ANTICNE
GALEJE

GRANIČAR V
STAREM
BIZANCU
(IZ CRK-
RITKA)

GL. MESTO
MORAVSKE

JEZERO NA
MADAGAS-
KARJU

GOROVJE V
MIANMARU
KRAJ V SLOVEN-
SKIH GORICAH

MET ŽOGA ČEZ
NASPROTNIKA
NEPRIJATEL
OČUTEK

DRUGO
NAJVEČJE
MESTO V
ALŽIRIJI

BELKASTA
SNOV V
USTIH OB
VNETJU

OTROŠKO
VOZILO

PISEC
TRAGEDIJ

RADIO-TEHNIČ-
NA NAPRAVA
RUŠKI PESNIK
(IVAN SAVIO)

AM. PEVKA,
VDOVA
LENNONA
(YOKO)

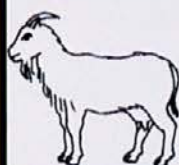
JEZERO V
ETIOPIJI
OMEJENA, NE-
UMNA ŽENSKA

TV. NAPOVE-
DOVALKA BAŠ
NAS LUTKAR
MAJARON

MANJŠA
JAMA Z VO-
DO, MLAKA

NAZIV
ALIFATSKI
RADIKAL (IZ
CRK: LIMA)

ANTON NANUT
LJUDSTVO
V PERUJU

ČLOVEK IZ
ISTEGA
KRAJA

SREBRNO
BELA KOVINA
KOS
POHISTVA

PRITRDILOVKA
USTANOVITELJ
SIKHIZMA
(GURU)

KRAJEVNA
SKUPNOST

AVSTRILJSKA
SMUČARICA
WACHTER
RIMSKI
BOG ŠMRTI

MOLIBDEN

NAŠ PEVEC
PESTNER

HRV. IGRAL-
KA (JINGE)
KEN
ANNAXIN

JAP. PISEC
(KORO, IZ
CRK: FBA)
TALIJI

NAŠA
KIPARKA
(VLASTA)

NATRIJEV
HIDROKSID

UDELEŽENEC
SINUŠKE
ALKE

FIŽOLOVKA,
PREKLA

VELIK,
NEOBDELAN
KOS DEBLA

Število prispelih rešitev: 42. Tričlanska komisijo so sestavljali: Mateja Bržan, Slavica Lozej in Uroš Tomažič. 1. nagrado 5.000 SIT prejme Urban Žnidaršič, Rašiška ul. 16, 1117 Ljubljana; 2. nagrado 4.000 SIT prejme Ramiza Nadarevič, PC Nova Tovarna; 3. nagrado 3.000 SIT prejme Marija Hrvatini, C, v Jagodje 2, 6311 Izola. Nagradencem čestitamo, za nagrado v Droginih izdelkih pa pokličite sodelavko v marketingu, prijazno gospo Marijo Mekš, tel. 05/641 80 46 (PC Nova tovarna, vzorčno skladišče), ki bo oblikovala paket po vaši želji. Rešitve objavljene križanke pošljite do ponedeljka, 18. novembra, na naslov: Droga d.d., Marketing, Industrijska 21, 6310 Izola. Reševalce naprošamo, da na kuverto pripišejo "Za nagradno križanko št. 10".

Rešitev križanke številka 9:

Geslo: BARCAFFE DIŠI KOT VEDNO

naš glas

*Droga Portorož, Živilska industrija
d. d., Industrijska cesta 21,
6310 Izola, Slovenija.*

*Predsednik uredniškega odbora: Aleš
Škraba, glavna in odgovorna urednica:
Majda Vlačič, uredniki: Sonja Požar,
Manuela Ferenčič Meden, Tjaša Ulčar
Jesib, Silvia Benčič, Lilijana Hrvatlin,
Vasja Rebec, Gregor Rustja, oblikovanje:
Armando Tul. Naslovnica: Jadran Rusjan.
Tisk tiskarna VeK Koper. Naklada 1400
izvodov. Glasilo dobijo zaposleni v Skupini
Droga brezplačno. Tiskano na okolju
prijaznem papirju.*

*Droga d. o. o., Istarška 22,
52460 Buje, Hrvatska.*

*Droga d. o. o., Zmaja od Bosne 14 c/2,
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina.*

*Droga g. o. o., ul. Annon Honon br. 3,
1000 Skopje, Makedonija.*

*Droga Prishtinë, Rr. Hekurudbës p. n.,
Prishtinë, Kosovë.*

*Droga d. o. o. Beograd, Milentija Popovića
br. 9, 11000 Beograd, Jugoslavija.*

*Droga Livsmedel AB, Vagnmakaregatan
14, 415 07 Göteborg, Sweden.*

*Агро-Импекс Дрога Порторож
г. о. о. е. л., Улица Скупн бр. 37,
1000 Скопје, Македонија.*

*Sandri S. p. A., Via Madonnetta 7/a,
Nervesa della Battaglia, Treviso, Italia*

HACCP

sistem

***za zagotavljanje
varnih živil***

Zakaj sistem HACCP?

Sodobni proizvajalec živil se vse bolj zaveda, da je zaščita potrošnikovega zdravja tudi njegova dolžnost. Nase prevzema skrb in odgovornost za varnost in kakovost svojih izdelkov. Odstraniti želi vsa tveganja, ki bi lahko kakorkoli ogrozila uspešnost izdelka.

Temelj zdrave prehrane so varna živila.

Varnost živil pomeni zagotovilo, da živilo ni škodljivo za zdravje potrošnika, če je pripravljeno oziroma zaužito za predviden namen. (ZZUZIS)

2

Osnovni pogoj zdrave prehrane je uporaba zdravstveno ustreznih živil, iz katerih pripravimo zdravstveno ustrezne jedi in obroke. Pravimo, da so živila varna, kadar niso škodljiva za potrošnikovo zdravje, če so pripravljena oziroma zaužita za predviden namen.

Zdravstvena ustreznost izdelkov je varnost izdelkov ter ustreznost njihove sestave. (ZZUZIS)

Nevarne snovi se lahko vgradijo v živilo v vsej verigi njegovega nastajanja, od pridelave surovin do končne priprave jedi pred zaužitjem. Strupene snovi iz okolja, kot so težke kovine, pesticidi, industrijske kemikalije ali produkti izgorevanja fosilnih goriv, onesnažijo surovine rastlinskega izvora že med pridelavo. Te in še druge strupene snovi se vgrajujejo tudi v surovine živalskega izvora. Dodatne nevarne snovi, kot na primer ostanke filtrov, ostanke čistil in dezinfekcijskih sredstev ali delce tehnološke opreme, v živila nehotе vnašamo s tehnološkimi procesi. Če živilom pri izdelavi dodamo prevelike količine konzervansov, barvil ali drugih dodatkov, lahko postanejo škodljiva za zdravje. Neželeni onesnaževalci se vgrajujejo v izdelke tudi med pakiranjem in skladiščenjem,

ko prihajajo živila v stik z različnimi embalažnimi materiali. Strupeni mikroorganizmi onesnažijo živilo v katerem koli delu proizvodnega procesa, če z živilom ravnamo neprimerno. Mikroorganizmi se lahko razmnožijo do take mere, da postanejo živila zdravju škodljiva.

Dejavniki tveganja so biološki, kemijski ali fizikalni agensi (snovi) v živilu oziroma lastnost ali stanje živila, ki lahko ogroža zdravje ljudi. (Pravilnik o higieni živil)

Varnost izdelka torej še zdaleč ni samoumeven pojem. Sestava varnega izdelka mora biti strokovno načrtovana. Proces izdelave varnega izdelka se v živilski industriji prične z izbiranjem zanesljivih dobaviteljev in s preverjanjem surovin in embalaže, nadaljuje pa z obvladovanjem tehnoloških procesov in pravilno izbiro embalažnih materialov. Varnost živil je nemogoče zagotavljati samo s preskušanjem in merjenjem vsebnosti nevarnih snovi v izdelkih. Pozornost mora biti usmerjena k pravočasnemu preprečevanju tveganj.

V svetu se je uveljavil strokovni pristop k obvladovanju varnosti živil, ki ga imenujemo HACCP.

Sistem **HACCP** je preventivni sistem, ki omogoča identifikacijo oziroma prepoznavanje, oceno, ukrepanje in nadzor nad morebitno prisotnimi dejavniki tveganja v živilih, ali stanji, ki lahko ogrožajo zdravje človeka. (Pravilnik o higieni živil)

Kako uvajamo načela HACCP v proizvodnji?

4

Surovine, tehnološka oprema, osebje, metode dela, pogoji okolja in proizvodni prostori predstavljajo tveganja za varnost izdelka. Da bi zmanjšali tveganja na minimalno možno raven, moramo za začetek vpeljati dovolj **preventivnih ukrepov**.

Zato dosledno izvajamo **spremljajoče higienske programe**:

- zagotavljamo surovine od **zanesljivih dobaviteljev**, ki imajo tudi sami vpeljane varne postopke za pridelavo in predelavo živil,
- redno **usposabljammo zaposlene, ki vzdržujejo ustrezno osebno in proizvodno higieno**,
- z investicijami, vzdrževanjem, programi čiščenja, dezinfekcije, dezinsekcije in deratizacije ter drugimi dejavnostmi zagotavljamo tako **tehnološko opremo in prostore**, ki so dovolj varni in ne omogočajo vnosa kakršnihkoli tujih zdravju škodljivih snovi v izdelke,
- **ustrezno ravnamo z odpadki**.

Higiena živil pomeni zahteve in ukrepe, potrebne za zagotavljanje zdravstvene ustreznosti oziroma varnosti živil v vseh fazah njihove proizvodnje in prometa (ZZUZIS).

Načela HACCP vpeljemo s pomočjo priprave osnovnega dokumenta HACCP, ki ga imenujemo **HACCP študija**. Izdelajo ga **HACCP timi**. Time sestavljajo strokovnjaki iz različnih področij: tehnologi, mikrobiologi, kemiki, vodje proizvodnje, vodje vzdrževanja, vodje skladišč,... Njihova naloga je, da izdelajo **analizo tveganja** in na podlagi rezultatov le-te pripravijo **HACCP načrte**. Ker dobro poznajo izdelke in proizvodne procese, lahko sistematično ocenijo, na katerih stopnjah proizvodnega procesa se pojavijo dejavniki tveganja, ki bi lahko privedli do tega, da bi nek izdelek postal škodljiv za potrošnikovo zdravje. Stopnje proizvodnega procesa, ki so za varnost izdelkov še posebej pomembne, zahtevajo ustrezno obvladovanje. To so tako imenovane **kritične kontrolne točke**, ki se vnesejo v načrt nadzora procesa. Za vsako od kritičnih kontrolnih točk timi natančno predpišejo **mejne vrednosti**, ki še zagotavljajo, da bo izdelek varen. Odgovorne osebe na kritičnih kontrolnih točkah nenehno natančno spremljajo proizvodni proces in v primerih, ko evidentirajo neskladnosti, tudi **ustrezno ukrepajo**.

Viri onesnaženj

Kako zagotavljamo varne izdelke?

Varnost izdelkov obvladujemo z izvajanjem postopkov, ki so predpisani v **načrtih HACCP**. Vendar moramo ustreznost teh postopkov nujno nenehno preverjati. Na podlagi ugotovitev načrtujemo in izvajamo izboljšave. Z uvedbo nenehnih izboljšav začne HACCP delovati kot sistem za zagotavljanje varnih živil. S tako zgrajenim sistemom zagotavljanja varnosti lahko jamčimo, da smo storili vse za zaščito potrošnikovega zdravja.

Sistem HACCP je sistem nenehnih izboljšav.

Če želimo, da bo sistem pravilno deloval, je ključnega pomena tudi redno usposabljanje vseh zaposlenih, tako za področje higiene kot za področje HACCP.

***Ljudje smo tisti, ki izdelujemo
varne ali nevarne izdelke.
V sistemu HACCP nosi svoj
delček odgovornosti vsak
zaposleni v tovarni.***

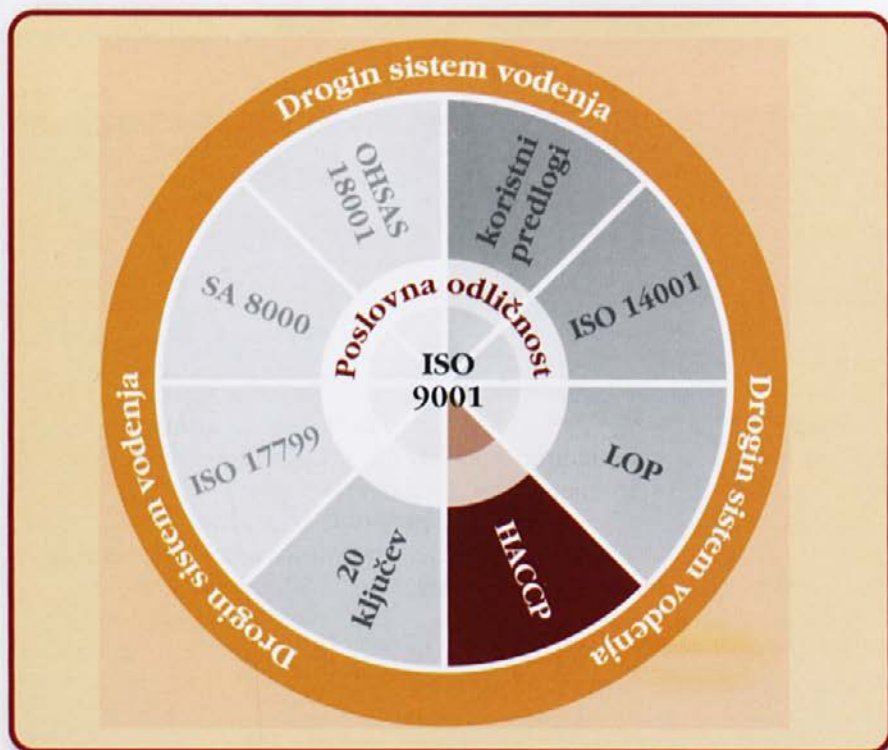
Ena od logičnih posledic vpeljave sistema HACCP je povezovanje med kupci in dobavitelji ter tako imenovana sledljivost izdelka **"od njive do mize"**. Pridelovalci, proizvajalci in trgovci se tesneje povezujejo in izmenjujejo informacije. Primerna informacija omogoča naslednji osebi v živilski verigi, da rokuje z izdelkom, ga daje na polico, skladišči ter ga pripravi in uporabi varno in pravilno. V takšnih usklajenih verigah je lažje izpolnjevati higienske zahteve in dosegati skupen cilj - varne izdelke.

Droga in HACCP

V Drogi razumemo *varnost izdelkov kot temelj kakovosti izdelkov*. Kakovosten izdelek ima natnreč dve lastnosti: je varen, poleg tega pa zadovolji vsa kupčeva pričakovanja glede okusa in drugih lastnosti.

Tudi sistem zagotavljanja varnih živil *HACCP v Drogi od vsega začetka gradimo kot del integriranega sistema vodenja kakovosti*. Sistem HACCP je združljiv z zahtevami standarda ISO 9000 in ga v živilski industriji logično dopolnjuje.

Načela HACCP že nekaj let uporabljamo pri obvladovanju varnih mesnih izdelkov v PC Nova tovarna na oddelku steriliziranih konzerv, do konca leta 2002 pa ga bomo vzpostavili še na vseh ostalih proizvodnih programih matičnega podjetja. Proces se bo nadaljeval v proizvodnjah naših povezanih podjetij.

Uvedba notranjega nadzora na osnovah sistema HACCP je zahteva slovenske zakonodaje. Od sistema HACCP pričakujemo ***pomembne prednosti***:

- boljšo organizacijo proizvodnih procesov in spremljajočih higienskih programov,
- pravočasno preprečevanje tveganj,
- manj izločenih izdelkov med proizvodnim procesom,
- večje zaupanje kupcev v izdelke.

Najpomembnejša pridobitev sistema HACCP je ***učinkovit način notranjega nadzora proizvodnje*** (učinkovita "kontrola"). Z razliko od zastarelih načinov, ki so zahtevali predvsem kontrolo končnega izdelka, sedaj natančno ***nadzorujemo predvsem vse faze proizvodnega procesa***. V proizvodnem procesu je vpeljana ***sledljivost***, ki nam omogoča tudi umik izdelka iz prodaje, če bi bilo v izjemnih primerih to potrebno.

Ali veste ...

... kaj so nova živila?

To so živila, ki se do sedaj še niso v pomembnem obsegu uporabljala za prehrano ljudi. Sem spadajo:

- gensko spremenjena živila,
- živila, pridobljena s pomočjo gensko spremenjenih organizmov,
- živila s spremenjeno primarno molekularno strukturo,
- živila iz mikroorganizmov gliv ali alg,
- živila, pridobljena z netradicionalnimi načini razmnoževanja in gojenja,
- druga spremenjena živila, ki so posledica uporabe novih tehnoloških postopkov.

Preden bodo nova živila dana v promet, bodo potrebne še nadaljnje raziskave, ki bodo dokazale, da so ta živila varna.

... katera so alergena živila?

Nekatera živila, ki v splošnem veljajo za varna živila, lahko pri posameznikih učinkujejo kot nevarni alergeni. Najpogostejši alergeni so: ● jajca, ● mleko, ● soja, ● pšenična moka, ● arašidi, ● lupinasto sadje, ● mehkužci in ● ribe.

Pomembna dolžnost proizvajalcev živil je, da so sporočila na izdelkih glede sestave živila jasna. S tem omogočamo potrošniku, da se sam izogiba živilom, ki so zanj lahko nevarna.

... kako pomembno za varnost izdelka je pravilno označevanje?

Označbe na živilih seznanjajo potrošnika s sestavo živila. Poleg tega ga opozarjajo na njegove lastnosti in posebnosti. Dajejo mu navodila, kako je treba z živilom ravnati. Zaradi slabe označbe velja izdelek za zdravju nevarnega v naslednjih primerih:

- če rok uporabnosti izdelka ni čitljiv;
- če na označbi niso našteje vse sestavine izdelka;
- če pogoji hrambe niso dovolj jasno in razumljivo označeni, kadar je to pomembno za varnost izdelka;
- če ni navodila za uporabo, kadar obstaja nevarnost, da potrošnik živila ne bi mogel pravilno uporabiti;
- če živilo živalskega izvora ni označeno z ovalnim znakom.

Ovalni znak na živilu živalskega izvora vsebuje oznako države in registrsko številko obrata, v katerem je bil izdelek narejen. Znak je jamstvo za zdravstveno ustreznost živila. Drogini mesni izdelki imajo oznako SI 747.

Pojasnilo kratic:

HACCP: Hazard Analysis Critical Control Points (analiza tveganja kritičnih kontrolnih točk)

ZZUZIS: Zakon o zdravstveni ustreznosti živil in izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živili

Besedilo: mag. Nataša Gladovič,

izdajatelj: Droga Portorož, Živilska industrija d.d., Industrijska cesta 21, 6310 Izola,

1. izdaja, oktober 2002

zeleni telefon: 080 1131

www.droga.si

info@droga.si